

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtna 130 din. Za inozemstvo znašna letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.



PRED POSVETOVANJEM KOMUNISTOV KOPRSKE OBČINE PRVI V PODJETJU IN NA VASI

Prihodnjo sredo, dne 27. t. m., se bodo predstavniki osnovnih organizacij Zveze komunistov koprške občine sestali na celodnevno posvetovanje o aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih.

Občinski komite ZK Koper je za to priložnost pripravil tri temeljita poročila: politično-organizacijsko, o delavskem in družbenem upravljanju in o razvoju socialističnih odnosov na vasi. Poročila so bila imenovanim delegatom že vročena, tako da jih bodo lahko temeljito proučili in prišli na posvetovanje dobro pripravljeni na razpravo.

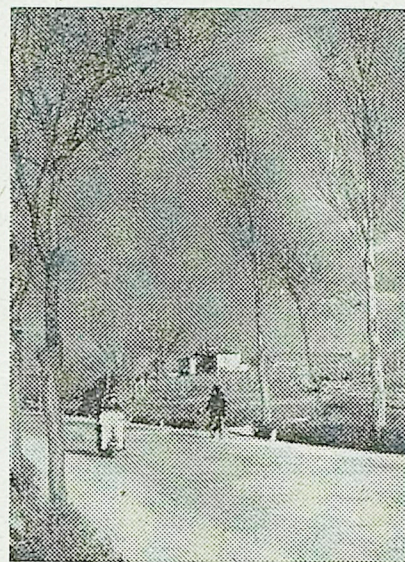
Politično-organizacijsko poročilo obravnava delo osnovnih organiza-

cij ZK na terenu in še prav posebej po podjetjih, kritično analizira delo občinskega komiteja ZK, zlasti pa prizadevanja za politično-ideološki dvig partijskega članstva. V tem pogledu je bilo prav v zadnjem času opravljeno veliko delo, katerega pomen bo v celoti lahko ocenilo prav posvetovanje v sredo. Posebna pozornost pa je v tem poročilu posvečena gibanju članstva, sprejemanju novih ljudi v Zvezo in sodelovanje komunistov v drugih množičnih organizacijah in organih družbenega in delavskega upravljanja.

Poročilo o delavskem in družbenem upravljanju podrobno anali-

zira razvoj in utrjevanje družbenega upravljanja na vseh področjih življenja. Posebej se zadržuje pri nekaterih podjetjih, ki so še v izgradnji, in predlaga nekatere nove ukrepe, da bi se tudi tam postopno uveljavilo delavsko upravljanje. Močnejše angažiranje organov delavskega upravljanja je imelo pozitivne posledice na dvig proizvodnje in občutno znižanje lastne cene izdelkov v mnogih podjetjih, na primer v tovarni pohištva »STIL«, v tovarni »De Langlade« in še nekaterih.

Kolikor je vloga komunistov kot nosilcev naprednih sil prišla dokaj močno do veljave v podjetjih in gospodarskih organizacijah v mestu, pa se komunisti na vasi ne morejo tako pohvaliti. Posvetovanje bo moralo dati novega poleta članom ZK na vasi, da bodo našli svoje pravo mesto na čelu naše borbe za uveljavljanje socialističnih odnosov na vasi — odnosov, ki edini lahko hitreje in odločneje privedejo do splošnega dviga kmetijske proizvodnje, da bo lahko tudi ta šla v korak z vse bolj razvijajočo se industrijo.



Prelepo sončno in mirno vreme je zadnjo nedeljo izvalilo v naravo veliko število meščanov. Ceste so bile polne vozil, prvi letošnji gostje pa so posedli že tudi po nekaterih gostilniških vrtovih. Naša fotografija kaže cesto od Škocjana pri Kopru proti Ankaranu. Zgradba nad cesto je sedež republiške kmetijske izpostave in Zavoda za jadranske kulture v Kopru.

CIPER PRED OZN

Politični odbor Glavne skupščine OZN je začel v začetku tedna razpravljati o ciprskem vprašanju. Razpravo sta zahtevali Grčiji in Velika Britanija, vsaka seveda s svojimi zahtevami. Medtem ko se Grčija poteguje za uveljavitev pravice ciprskih Grkov do samoodločbe, se Velika Britanija prizadeva doseči obsodbo Grčije, ker le-ta »podpira in hujska ciprske Grke na odpor in oborožen upor proti Britancem«.

Položaj, v katerem se je znašel Politični odbor OZN ob ciprskem vprašanju, je močno podoben položaju pred tednom dni, ko so razpravljali o Alžiru. Tudi tu gre za obsodbo ene od velesil, za krčevito oklepanje stališča, da so kolonije notranja zadeva tistih, ki jih upravljajo in za prikaz osvobodilnega gibanja kot iz tujine inspiriranih in podpiranih terorističnih dejanj. Med Ciprom in Alžirjem pa je le neka bistvena razlika. Ciprski Grki se namreč ne bijejo za osamosvojitve, temveč za priključitev h Grčiji, hkrati pa se je vprašanje še bolj zapletlo, ko se je vmešala s svojimi zahtevami še Turčija.

Čeprav je vprašanje zaradi vrste zgodovinskih, pravnih in zemljepisnih činiteljev zelo zapleteno, bi vendar lahko vse prizadete države našle stično točko, če bi na prvo mesto postavile uveljavitev načel Ustanovne listine OZN. V tem dokumentu je namreč jasno povedano, da ima vsako ljudstvo ne glede na zgodovinsko preteklost pravico samo odločati o svoji usodi. In na Cipru je danes 80 % Grkov, ki so tam naseljeni že nad 2.000 let. Če le-ti zahtevajo priključitev h Grčiji, h kateri narodnostno pripadajo, bi jim tega nihče ne smel odrekati. Zlasti zato ne, ker so prišli Turki in Britanci na otok kot zavojevalci, proti volji tamkajšnjega grškega prebivalstva.



SVEČANOST NA OBLO PIRAN

V soboto, 16. februarja je predsednik Občinskega ljudskega odbora v Piranu Davorin Ferligoj razdelil odlikovanja, ki so jih dobili nekateri člani delovnega kolektiva »Splošna plovba« ob Dnevu republike. Razdelitev odlikovanj se je zakasnila zato, ker je bila večina odlikovancev na potovanjih po tujih morjih. Direktor podjetja »Splošna plovba« Boris Snuderl je prejel red dela II. stopnje, uslužbenca Teodor Tijan in Joško Rotter red dela III. stopnje, častnik ladje »Bihač« Zvonko Veber pa medaljo dela.

Prvi dnevi razprave o Cipru v OZN so potekali v približno istem razpoloženju kakor pred tednom dni, ko so razpravljali o Alžiru. Del govornikov je podpiral grške zahteve, del pa britanske. Prišlo je tudi do hudih medsebojnih obtoževanj, pri katerih se je zlasti »odlikovala« Velika Britanija.

Občni zbor okrajne Zveze Svobod in prosvetnih društev

Stopnja kulture je stopnja standarda

Občnega zbora Zveze Svobod in prosvetnih društev pretekli teden se je udeležilo 71 delegatov koprškega okraja ter številni gostje, predstavniki političnih in družbenih organizacij. Po vseh poročilih je dosedanji odbor dobil razrešnico in izvolili so soglasno nov 25-članski upravni in 3-članski nadzorni odbor.

Občni zbor sta med drugimi gosti pozdravila tudi predsednik republiškega Sveta Svobod in prosvetnih društev Ivan Regent ter sekretar Okrajnega odbora SZDL Ivan Mavsar. Slednjega so člani upravnega odbora na svoji prvi seji takoj po obnem zboru tudi izvolili za novega predsednika okrajnega sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev.

USPEH SO POKAZALA PREDVSEM DRUŠTVA V VEČJIH GOSPODARSKIH IN KULTURNIH SREDIŠČIH

Predsednik okrajnega Sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev Srečko Vilhar je v svojem poročilu o delu in problemih naše kulturnoprosvetne dejavnosti poudaril, da je bilo delo zlasti uspešno v večjih gospodarskih in kulturnih središčih, medtem ko v vaseh ter manjših, posebno gospodarsko zaostalih krajih, opažamo nekakšno mrtvilo. Marsikje so naša društva povsem samoiniciativno našla nove in dobre prijeme dela. Iz vseh razprav na občnih zbori naših Svobod in prosvetnih društev je razvidno, da se naši ljudje zavdajo, da je prosvetna dejavnost odvisna od uspešnega gospodarskega razvoja, ki ustvari tudi trdnjše materialne temelje. Seveda zaradi takih zaključkov ne gre podcenjevati subjektivnega faktorja, ki je iniciator in nosilec vse dejavnosti.

V zadnjem času so postala nekatera naša prosvetna društva, posebno v obalnem pasu, pasivna. V okraju imamo 57 društev, niso pa vsa aktivna, saj jih dober del le životari. Prav gotovo je, da smo se še premalo trudili, da bi ustanovili nova društva in tako imamo

v vzhodni Istri, hrpeljski in ilirsko-bistriški občini področja, kjer je 30 do 40 vasi in niti enega prosvetnega društva. Tu je razen dobre volje prosvetnih delavcev potrebna tudi krepka pomoč množičnih organizacij.

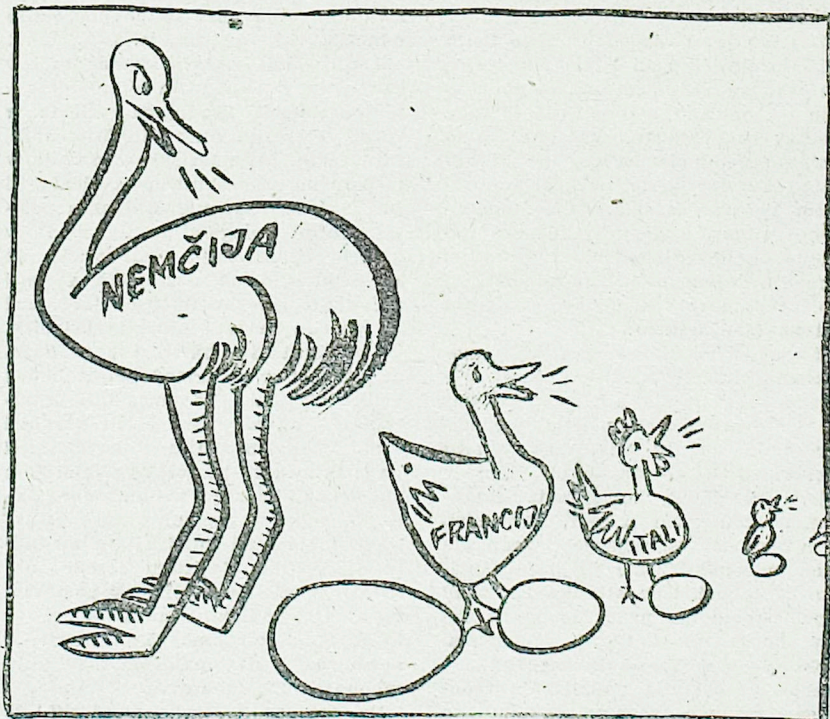
ZA USPEŠNO DELO KNJIŽNIC SO POTREBNI DOBRI KNJIŽNICAŘI

Kjer so knjižnice dobro urejene in jih vodijo sposobni knjižničarji, ljudje radi segajo po knjigah in so hvaležni bralci. Včasih knjižnice poslušajo slabo, ker nimajo primernih prostorov (Storje, Hrvatini itd.), imamo pa vrsto primerov, da so ljudje prebrali pičlo število zvezkov, ki jih premore knjižnica, in se je zato ne poslužujejo več. S tem v zvezi je treba omeniti

primer ljudske knjižnice v Sežani in na Prestranku, kjer so začeli posojati knjige manjšim sosednjim knjižnicam in tako deloma že odkrili ustrezno obliko potujoče knjižnice. Vsekakor bi morali imeti na vseh občinskih središčih in v večjih krajih dobro založene potujoče knjižnice. Poskrbeti bo treba za vzgojo knjižničarskega kadra, kakor je poudaril sekretar OO SZDL Ivan Mavsar, z dobrimi seminarji in kratkimi tečaji.

DELO LJUDSKE UNIVERZE JE RODI SADOVE

Ljudske univerze so naši ljudje sprejeli kot stalno obliko izvenšolske izobrazbe. O tem priča zlasti uspešno delo koprške LU, ki je imela največ in najbolj obiskana (Nadaljevanje na 5. strani)



— Iz mojega jajca naj se izleže Skupno evropsko tržišče!
— Ne, iz mojega!
— Ne, iz mojega!
— Ne, iz...

Naš tedenski gospodarski komentar

TUDI BANKE

DEMOKRATIZACIJA IN SAMOUPRAVLJANJE V BANKAH

Ze dolgo je v pripravi nov zakon o bankah, ki naj bi uredil one izmed važnih vprašanj v gospodarstvu. Vemo, da predstavljajo banke v socialistični družbeni ureditvi pomemben instrument in da je zato pravilna rešitev tega vprašanja v marsičem važna za razvoj našega gospodarstva sploh. Omenimo naj samo, kaj je zapisal o bankah Lenin, ko je dejal, da predstavlja enotni bančni aparat devet desetih socialističnega aparata, ki zajema splošno državno računovodstvo, splošno državno evidenco proizvodnje in razdelitve proizvoda. Ta aparat pa mora biti demokratičen.

Osnovne misli, ki smo jih povzeli iz Leninove doktrine, naj nam pokažejo pomen aparata za razvoj socialističnega gospodarstva. Tak pomen dajemo temu aparatu tudi mi, ki mu posvečamo največjo skrb in mu nalagamo tudi najbolj pomembne naloge. Brez dvoma pa je, da ga ne moremo pustiti v razvoju na neki trdni stopnji in v neki obliki, ki je je dobil ob začetku in v teku razvoja do danes, temveč moramo iskati tudi za bančni aparat oblike, ki najbolj ustrezajo splošnemu družbenemu razvoju. Kajti iz Leninovih besed izhaja, da mora biti ta aparat poleg drugega demokratičen. V tem pogledu smo napravili v družbenem pogledu pomemben korak naprej, kateremu moramo slediti tudi v bančnem aparatu, če nečemo, da bi ta zaostajal za splošnim razvojem, kolikor ne bi bilo potrebno, da bi celo prednjačil.

Danes, kot vemo, nimamo več enotne banke kot nosilca bančnega sistema pri nas. Danes posluje pri nas poleg Narodne banke že stotine komunalnih bank, mestnih in združnih hranilnic in posojilnic ter dve posebni banki, in sicer za zunanjo trgovino in za investicije s svojo mrežo podružnic. Vsekakor je bil v kratkem času ustvarjen širok bančni aparat, iz katerega lahko sklepamo na smer našega razvoja in na tiste tendence v našem gospodarstvu, ki silijo bančni aparat, da se mu čim bolj prilagaja. Krepitev posameznih gospodarskih vej v gospodarstvu namreč nujno zahteva posebno obnavljanje tudi s te strani, ko gre za to, kam bodo gospodarske organizacije nalagale svoja denarna sredstva, kako naj bi bila ta sredstva zopet plasirana v gospodarstvo in končno, kdo jim bo in kako delil kredite. Zato ni nič čudnega, če slišimo o zahtevah po nadaljnji specializaciji bančnega aparata. Tako govorijo konkretno o ustanovitvi kmetijske banke in morda v teku razvoja še drugih posebnih bank. Enotnost sistema naj bi varovala Narodna banka, ki bi bila nosilec kreditne politike in kot emisijski zavod prvenstveno denarne politike sploh.

Ne bi se spuščali v vprašanje, ali nas tako stanje organizacije bančnega aparata zadovoljuje ali ne. Moramo pa se dotakniti drugega bistvenega vprašanja, ki ga bo moral vsekakor rešiti novi zakon o bankah. Gre za vprašanje demokratizacije in uveljavljanje načel družbenega upravljanja v teh posebnih gospodarskih organizacijskih enotah, ki jih glede na njihovo poslovanje ne moremo šteti med navadne gospodarske organizacije. To poudarja že sedaj veljavna uredba o bankah in hranilnicah, ki je po splošnih ugotovitvah že dolgo zastarela in ne ustreza

(Nadaljevanje na 2. strani)

Spretnost DO SVETU

OZN o Tanganjiki

Skrbniški odbor OZN je sprejel resolucijo, ki poziva Veliko Britanijo, naj se izjavi o svoji politiki do Tanganjike (Centralna Afrika). V resoluciji je med drugim rečeno, da bi morala britanska politika do Tanganjike slediti na načelu, da morajo ozemlja pod skrbništvom postati avtonomna ali neodvisna. V zvezi s tem je rečeno v resoluciji, naj Skrbniški svet pošlje v Tanganjiko posebno komisijo, ki bi natančneje proučila politični razvoj dežele.

Burgiba za umik Francozov iz Tunisa

Predsednik tuniške vlade Habib Burgiba je imel te dni po radiu govor o rezultatih svojih razgovorov s francoskim državnim sekretarjem Faourom. Dejal je, da je vprašanje umika francoskih čet iz Tunisa še vedno sporno, ker Francija vztraja na svojem stališču, da je njena vojska v Tunisu potrebna, ker preprečuje morebitni vdor alžirskih upornikov. Gre za okrog 100.000 francoskih vojakov.

Burgiba je odločno naglasil, da ni moč misliti na resna pogajanja za obnovo diplomatskih odnosov, dokler se francoske čete ne bodo umaknile iz dežele. Prisotnost tujih čet namreč preprečuje doseči tuniškemu narodu popolno osvoboditev in uveljavitev njegove suverenosti. Burgiba je zahteval, da je treba takoj napraviti podoben načrt za umik francoskih čet iz dežele. Šele v tem primeru se je Tunis pripravljen razgovarjati tudi o skupni obrambi s Francijo.

Adenauer odklanja Bulganinove predloge

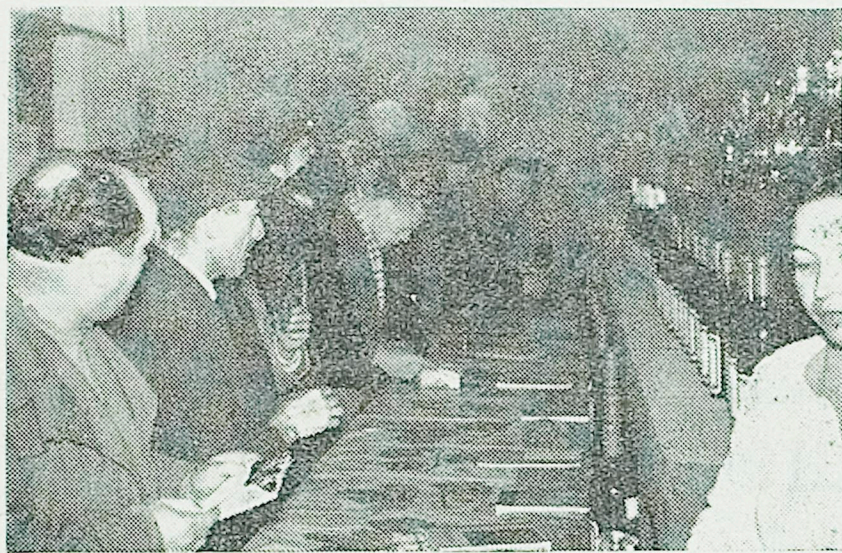
Zahodnonemški zunanji minister Brentano je na nekem volilnem zborovanju v Bonnu izjavil, da je Bulganinova poslanica glede izboljšanja odnosov med obema državama »absolutno nezadovoljiva«, ker glede glavnega vprašanja (združitve Nemčije) ne pomeni nič novega. Poudaril je trdne vezi Za-

hodne Nemčije z Zahodom in da so nesmiselni vsi poskusi, da bi Nemčijo ločili od njenih zaveznikov. Kljub vsemu pa je Brentano opozoril, da odklonitev sovjetskih predlogov še ne pomeni zaostritev odnosov do SZ, ker bi to neugodno vplivalo na politično življenje dežele, zlasti pa na koristi vladnih strank v predvolilni kampanji.

Novi poljski Sejem

V Varšavi se je začelo prvo zasedanje novoizvoljenega Sejma. Dnevni red je zelo obširen in računajo, da bodo zaključili z delom šele v prvih dneh marca. Med drugim bodo izvolili novega ministrskega predsednika in mu poverili mandat za sestavo nove vlade. Glavna točka dnevnega reda pa bo razprava in sprejem letošnjega gospodarskega plana in proračuna.

Ob zasedanju Sejma je Glavni statistični urad Poljske objavil podatke o izpolnitvi lanskega gospodarskega plana, ki kažejo, da je bil plan v celoti izpolnjen, v nekaterih panogah pa celo presežen. V industriji so plan presegli za 2,7 %, vrednost zunanjetrgovinske menjave blaga pa je narasla za 2 %. Vrednost skupne proizvodnje, računana po delovni storilnosti enega zaposlenega delavca, je narasla v primerjavi z letom 1955 za 5,3 %.



Med 15. in 17. februarjem je bila v Kopru II. razstava vin, ki jo je priredila Kmetijska zadruga Koper in okolica. Po slavnostni otvoritvi v petek dopoldne je bila poskušna vin. Obiskovalci so se o razstavljenih vinih pohvalno izrazili, ugajal pa jim je tudi razstaveni prostor, v katerem so se lahko seznanili s sodobno domačo vinarstvo-sadjarstvo literaturo. Več o tem preberite na 9. strani

TUDI BANKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

več. Ko govorimo o teh načelih, to je o družbenem upravljanju v bankah, pa moramo ugotoviti nekatere negativne tendence. Dočim se pri nižjih bančnih organizacijah skuša to načelo uveljavljati tudi mimo veljavnih predpisov, pri velikih bankah, ki so organizirane centralistično, tega ne moremo opaziti. Opaža se celo nasprotno, saj velike banke vedno bolj centralizirajo poslovanje v svojih višjih enotah in centralah in se ne trudijo, da bi vsaj usposabljalje nižje enote za samostojno upravljanje poslov. Kdor ima opravka z njim to najbolj čuti, dočim pri investicijskih zadevah to povedo konkurzi, ki se vsi rešujejo centralno.

S tem je postavljeno samo načelo, ki bi ga ne mogli oživit kljub temu, da bi dali bankam take pravice. Dati jim je treba namreč predvsem materialno osnovo za njihovo delo. Vemo pa, da jim je bila tudi ta vzeta, saj je razpolaganje z vsemi skladi tudi lokalnih samoupravnih enot do skrajnosti omejeno oziroma — blokirano, da se izražamo z bančnimi izrazi. Brez materialne podlage je seveda vsako delo organov družbenega upravljanja in samoupravnih organov sploh brez pomena.

Kot je bilo rečeno, pripravlja posebna komisija nove predpise o bankah in hranilnicah. Komisije delajo za sedaj v zaprtem krogu in brez sodelovanja javnosti. Računati pa je, da bodo osnutki predloženi kot običajno v javno razpravljanje. Takrat bo nujno potrebno, da se tudi na zunanji manifestirajo načela, ki smo jih poudarili in ki so važna za uspešen razvoj in prvi vrsti bančnih organizacij, ki so jih ustanovile nižje samoupravne enote, kot so okraji in občine.

Izraelska trmoglavost ogroža mir na Bližnjem vzhodu

Vprašanje umika izraelskih čet iz Gaze se vleče iz tedna v teden. Čeprav je Glavna skupščina z ogromno večino glasov zahtevala, da morajo napadalci zapustiti egipčevsko ozemlje, se Izrael še naprej trmoglavost upira izpolniti ta sklep. Ponovno razpravo o tem vprašanju, ki je bila vdes prejšnji teden so na zahtevo ZDA prekinili. Združene države Amerike se namreč prizadevajo pridobiti Izrael za umik po diplomatski poti in je imel s tem v zvezi zunanji minister Dulles več razgovorov z izraelskim veleposlanikom v OZN Ebanom.

Izraelsko omalovaževanje sklepov OZN je položaj na Bližnjem vzhodu znova zaostrojilo. Predsednik ZDA Eisenhower je prekinil svoj redni dopust in odpotoval v Washington na posvetovanje z vodilnimi člani Kongresa. Predvsem gre za to, kakšno stališče bodo zavzele ZDA do sankcij proti Izraelu, če bo le-ta dokončno odklonil umik svojih čet iz Egipta. Medtem pa azijsko-afriške delegacije čakajo na razvoj dogodkov in so pripravljene predložiti resolucijo o sankcijah. Ali bo ta resolucija sprejeta ali ne, pa seveda v mnogočem zavisi od stališča ZDA.

Brej dvoma bo ta teden odločilen glede rešitve zadnje faze tako imenovane suške krize, ki se je začela z lanskim napadom Velike Britanije, Francije in Izraela na

Egipt. V krogih Združenih narodov še vedno niso izgubili upanja, da se bo Izrael končno le premislil, zlasti zdaj, ko so mu ZDA obljubile podporo pri garanciji za svobodno plovbo njegovih ladij po Akabskem zalivu. Če pa bo kljub vsemu Izrael vztrajal na svojem stališču, lahko pride do resnih zapletljajev. Voditelji arabskih držav so odločno povedali, da bodo vztrajali na svojih zahtevah in da bi v primeru izraelskega vztrajanja na starem stališču lahko prišlo tudi do uporabe oboroženih sil.

Medtem pa je Sovjetska zveza začela z intenzivno diplomatsko akcijo za rešitev krize na Bližnjem vzhodu. Med drugim je predlagala, da bi velesile dale skupno izjavo glede tega vprašanja. Izjavo naj bi podpisale razen Sovjetske

zveze še ZDA, Velika Britanija in Francija. V njej naj bi se velesile zavezale, da bodo z miroljubnimi sredstvi ohranile mir na tem področju, spoštovala suverenost in neodvisnost držav Bližnjega vzhoda, se vzdržale poskusov za vključevanje držav tega področja v razne blokove formacije, umaknile svoje čete, prenehale s pošiljanjem orožja in skrbele za gospodarski razvoj tega področja. Sovjetski predlogi so naleteli na razmeroma ugoden odziv na Zahodu, vendar je malo verjetno, da bi jih v sedanjem položaju — vsaj v celoti — sprejeli. Nekateri politični krogi na Zahodu so jih namreč ocenili kot propagandno potezo, ki naj poveča ugled Sovjetske zveze in spodbudi Veliko Britanijo in ZDA s tega področja.

NOVICE S TRŽAŠKEGA

V petek je bilo v Trstu **USTOLIČENJE POKRAJINSKE KOMISIJE ZA DEŽELNO AVTONOMOJO**. Njena naloga bo proučevanje vseh vprašanj v zvezi z ustanovitvijo avtonomne dežele Furlanija-Julijskega kraja. Pri svojem delu bo morala komisija upoštevati raznolikost in potrebe posameznih pokrajin. Tako n. pr. je videmska pokrajina številčno močnejša na prebivalstvu, medtem ko so davč-

ni dohodki tržaške pokrajine za 7 milijard večji kot v videmski. Načelniki političnih skupin v občinskem svetu pa predlagajo, da mora postati Trst glavno mesto bodoče avtonomne dežele.

LETOŠNJI PRORAČUN DEVINSKO-NABREŽINSKE OBČINE PREDVIDEVA NAD 50 MILIJONOV LIR PRIMANJKLJAJA. Največji dohodek predstavlja trošarina in to v višini nad 200 milijonov lir. Celokupna vsota letošnjih dohodkov te občine je predvidena na okrog 41 milijonov 300 tisoč lir.

Člani prosvetnega društva »LONJER-KATINARA« so v terek zvečer dali **OBRAČUN DELA**. Lani sta bila najbolj delavna pevski zbor in dramska skupina. Zbor je večkrat nastopal na raznih prireditvah in v radiu, dramska skupina pa je gostovala z igro »Stari grehi« v Lonjerju, v Borštu in v Trepčah. Prosvetno društvo je priredilo dve predavanji, Aškerčev, Gregorčičev, Kosovelovo in Prešernovo proslavo ter dva kuharska tečaja in en krojni tečaj. V društvu sodeluje tudi mladina, ki je priredila šahovski turnir in v velikem številu sodeluje v dramski skupini in pevskem zboru.

Tržaški občinski svet bo najel **300 MILIJONOV LIR POSOJILA PRI ULTONOVI ZA INDUSTRIJSKO PRISTANIŠČE**. S tem denarjem bodo uredili električno, vodovodno in plinsko napeljavo v novozgrajenem naselju pri Domju in vzpostavili redno filobusno zvezo z mestom.

Naši razgledi

Jutri izide 123. številka »Naših razgledov«, revije za politična, gospodarska in kulturna vprašanja. Na uvodnem mestu so objavljene zunanje politične glose, ki obravnavajo najaktualnejše probleme zadnjih 14 dni. Uvodnik razglablja o konceptih sovjetske zunanje politike. Janko Jeri je napisal članek o Nennijevem kongresu v Benetkah. Janez Vipotnik piše o položaju na Poljskem po volitvah. Franc Černe zaključuje razpravo »Kapitalizem in socializem na preizkušnji«. Katja Vodopivec razmišlja o pravnem študiju na univerzi. Dr. Ante Stefančič daje prikaz veterinarskega šolstva na Slovenskem od začetka do danes. Drago Potočnik informira o Evropski plačilni uniji 1957.

V drugem delu lista je objavljen esej Dušana Grabrijana »Lik Plečnikov Ljubljane«. »Svet tišine« je naslov pisma Zlate Pirnatove iz Pariza. Rajko Nahtigal objavlja dve pripombi k razpravljanju o Linhartu in Plečniku. Urbanizmu je posvečeno posebno mesto; arhitekti prikazujejo problem ljubljanskega železniškega vozla. Objavljene so pesmi Vena Tauferja, knjižne literarne recenzije, film, gledališče, kulturne vesti iz inozemstva in nove knjige v tujini. Vidno mesto zavzema recenzija dr. Dušana Savnika o »Zgodovini druge svetovne vojne«, delu francoskega generala Chassina, ki predstavlja eno od prvih znanstvenih obdelav druge svetovne vojne v Evropi, Afriki in Aziji ter na morju in v zraku.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Brađaška. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Nujnost in ne »spretnost« koeksistence

Ali so mednarodni odnosi po dogodkih v Egiptu in na Madžarskem prišli z mrtve točke? To je danes vprašanje, ki se čisto sliši. Lahko trdimo, da je nanj težko pravilno odgovoriti.

Dejstvo je, da je danes malo tistih odgovornih ljudi, ki bi si upali trdit, da smo se vrnili ali pa da se vračamo k politiki »hladne vojne«. Taka trditev bi bila namreč ne samo skrajno nepopolna, pač pa bi kazala na neke vrste nevarni pesimizem. Večkrat se sliši, da so mednarodni odnosi zašli v stagnacijo, posebno če jih primerjamo z živahnim izmenjavanjem političnih gledišč, ki so predvidevala dogodke v Egiptu ali na Madžarskem.

Napačno bi bilo v današnji mednarodni situaciji sprejeti stališče, nje kot manjše zlo, ali kot nekaj, kar je zadovoljivo. Stagnacija pa, kakršnakoli naj bi bila, nosi v sebi nevarnost h koraku nazaj, ker je njena značilnost ustvarjanje nezaupanja med posameznimi državami, predvsem pa ustvarjanje nezaupanja med velesilami. Zato je glasnik britanske laburistične stranke Gaitskell imel popolnoma prav, ko je te dni na Harvardski univerzi v Ameriki trdil, da »za Vzhod kakor tudi za Zahod predstavlja podaljšanje sedanjega mednarodnega položaja hudo in nemogočo stvar«. In kje je potem takem izhod iz takšnega položaja?

Nedvomno dogodki zadnjih dni dokazujejo, da odgovorni politični in

državni voditelji vrste držav poskušajo, da bi se znašli v novih pogojih sedanjega mednarodnega položaja in pri tem iščejo izhod iz situacije, v kateri so se znašli. Očitna je živahna dejavnost v mednarodnih odnosih, ki se kaže v državnih obiskih, tako v Aziji kakor tudi v Evropi in v potovanjih vidnih državnih osebnosti Srednjega vzhoda v ZDA, v bližnjih sestankih britanskih, francoskih in ameriških državnikov in končno v osebnih poslasticah, ki jih sovjetski premier Bulganin pošilja svojim kolegom na Zahod in v katerih izraža željo svoje vlade, da se neodvisno od obstoječih motenj začnejo reševati medsebojni spori ali pa, da se vsaj ublažijo posledice, ki bi jih lahko imeli. Vse to kaže, da danes nobena izmed držav, bodisi velika ali mala, ne more biti osamljena in da ne more čutiti varnosti samo v okviru svojih blokovskih ali pa paktovskih pozicij, v katere je vključena. Sedanje mednarodno življenje zahteva prestop ozko postavljenega meja med mišljenji in mednarodnimi stiki. Z drugo besedo, neovrgljivo se danes ponovno postavlja vprašanje politične koeksistence, in to je tisto, kar omogoča ostvarjanje optimizma v nastopajočem razvijanju mednarodnih odnosov.

Pri tem pa je treba poudariti, da neupoštevanje dejstva kaj kdo želi pomeni zapiranje oči pred stvarnostjo. Ni na primer vseeno, kako kdo razume koeksistenco, ki je že jasno

in glasno opredeljena. Eni smatrajo, da je koeksistenco nujnost današnjega časa le toliko, kolikor želimo ohraniti mir v svetu. To je brez dvoma pravilno. Drugi pa se trudijo, da bi s koeksistenco ravnali kot s »spretnostjo« in »možnostjo« za pridobivanje prijateljev in tistem delu zemeljske oble, ki se ni odločila za blokovo politiko. Tako razumevanje je značilno za stališče velesil.

Ni težko predvidevati, da mora enostavno pojmovanje politike koeksistence služiti politiki te ali one skupine namih oziroma velikih držav. Danes se malik priznava možnost, da male in srednje velike države, predvsem pa tiste, ki niso v blokovskih taborih, igrajo v svetovni politiki aktivno vlogo. Pravzaprav se tej njihovi vlogi ne moremo več čuditi in ji tudi ne oporekati, ker je že postala dejstvo. Če že morajo nekatere velesile to priznati, pa stremijo pri tem za uveljavljanjem svoje vodilne vloge pri reševanju mednarodnih problemov. Z drugimi besedami: »samo za koeksistenco samo pod našim vodstvom in v senci naših interesov«.

Takšno stališče pojmovanja politike koeksistence ne bo moglo prispevati k izboljšanju današnjega položaja, o katerem vsi menijo, da je nezadovoljivo. To je senca, ki spremlja vse pobude mednarodne politike, pa čeprav so te veče ali manj same po sebi pozitivne.

Slaba kakovost domačih izdelkov kviri uspehe naše zunanje trgovine

Kaj res ne more biti bolje?

BESEDA JE TUDI O NAŠIH TOVARNAH »LAMA« V DEKANIH IN »MEHANO-TEHNIKA« V IZOLI. ZAHTEVA »V KORAK S ČASOM IN POTREBAMI TRŽIŠČA« V PREMISLEK DELAVSKIM SVETOM

Konkurenčnost izdelkov lesne predelovalne industrije je v znatni meri odvisna od kakovosti izdelkov kovinske predelovalne industrije. Ključavnice, ključi, vijaki, žebliji, predvsem pa pohištvene okovje, so tiste drobnarije, ki znatno pripomorejo najti primeren trg in čim boljše ceno lesnih izdelkov.

Lesna predelovalna industrija se že del časa pritožuje, da pohištvene okovje, ki ga izdelujejo naše tovarne, med njimi tudi tovarni »LAMA« v Dekanih in »Mehano-tehnika« v Izoli, ne ustreza. Se zdaleka namreč ne zadovolji potrošnika, predvsem inozemskega. Zato je lesna predelovalna industrija prisiljena izvažati svoje končne izdelke z uvoženim okov-

jem, bodisi da ga kupuje za devize, ali pa ga nabavi inozemski kupec, mnogokrat pa pošilja svoje izdelke brez okovja. Dogodili so se primeri, da je angleški kupec, ki je naročil večje količine pohištva z okovjem, pohištvo samo sprejel, pri nas izdelano okovje pa zavrnil kot neprimerno. Za zavrnjeno okovje, stroške demontaže, vračila in za namestitve novega okovja, je kupec zahteval priznanje znižanja vrednosti naročenega blaga za več kot 10 tisoč dolarjev.

Po mnenju predstavnikov lesne industrije izdeluje še najboljše okovje podjetje »Titan« v Kamniku, ki ima v primeri z drugimi kovinskimi podjetji še najmanj reklamacij. Gre predvsem za tehnične pomanjkljivosti, slabo kakovost ključev in ključavnic, ki se lomijo in hitro iztrošijo, in pa za nezadovoljstvo nad zunanjo podobno kovinskih izdelkov, kar je posledica slabega kromiranja in nikljanja.

Na skupnem sestanku predstavnikov obeh industrijskih panog, ki ga je organizirala republiška trgovinska zbornica, so razpravljali o vzrokih za takšno stanje, ki kviri ugled našim izdelkom v tujini, jim niža ceno in mnogokrat onemogoča prodajo. Osnovna ugotovitev je bila, da bi se dalo marsikaj izboljšati z večjo prizadevnostjo pri delu. Potrebno je tesnejše sodelovanje tako med proizvajalci in potrošniki kakor tudi med proizvajalci samimi. Udeleženci sestanka so se dogovorili, da bodo pregledali asortiment in kakovost izdelkov. Vskladili bodo proizvodne programe in porazdelili izdelavo posameznih izdelkov med podjetja, tako da bi neko podjetje izdelovalo le tiste izdelke, s katerimi je že doseglo najboljši proizvodni uspeh.

So pa tudi drugi vzroki, ki jih je težje odpraviti. Zelezarne dobavljajo valjane trakove le 10 do 20% v zahtevani kakovosti in dimenziji. Razen tega pa želenega ne dobavljajo redno. V nekaterih podjetjih je kakovost izdelkov pomanjkljiva zaradi pomanjkanja sodobnih strojev, preciznega orodja in premajhne zmogljivosti posameznih obratov, predvsem za nikljanje in kromiranje. Težave so tudi s kadrom, ki le težko sledi današnjemu razvoju in zahtevam domačega in tujega trga.

Predstavniki lesne industrije so na ta sestanek prinesli več vzorcev, ki v ničemer ne ustrezajo najosnovnejšim zahtevam kupca. Ugotovili so, da bi napake na teh izdelkih lahko odpravili z večjo pazljivostjo pri proizvodnji. Zahtevali so, da morajo kovinska podjetja vsaj tisto, kar je posledica nevestnega dela, takoj odpraviti, ker bodo v nasprotnem primeru prisiljeni uvažati vse okovje, naša podjetja kovinske predelovalne industrije pa naj si iščejo kupcev za neustrezne izdelke kjerkoli hočejo.

Kritike na račun slabe proizvodnje sta bili deležni tudi podjetji »Lama« v Dekanih in »Mehano-tehnika« v Izoli. Obe sta bili zgrajeni po vojni in izdelujeta tudi

predmete, ki jih rabi lesna industrija. Udeleženci sestanka so si ogledali nekaj slabih vzorcev — izdelkov teh tovarn in pri tem poudarili, da bi morali prav ti dve tovarni, ki imata sodobne stroje, v prvi vrsti zadovoljevati potrebe domačega in tujega trga. Navedli so tudi pritožbe kupcev, da omenjeni podjetji čisto preveč obljubljata, kar jima vsekakor ni v čast. Treba bo, da se bosta vodstvi obeh podjetij ob teh pripombah omenjenega sestanka temeljito zamislili in skušali čimprej odpraviti vse pomanjkljivosti svoje proizvodnje.

Pereč problem preskrbe z električno energijo

Zastarelo omrežje je vzrok izpadov

Koliko besed, upravičenih in neupravičenih kritik je bilo že na račun preskrbe z električno energijo. V obalnem področju je stanje električnega omrežja tako neurejeno, da je skoraj vsakdanja prekinitev električnega toka ena izmed najpogostejših tem razpravljanih gospodarskih organov, ustanov in tudi gospodinj.

Vzrok takemu stanju je zastarelost naprav, ki so bile zgrajene pred več kot dvajsetimi leti in so tedanjim potrebam zadostovale, od tedaj dalje pa se niso obnavljale in večale vzporedno z naraščanjem porabe električne energije. Zato je njihova današnja zmogljivost glede na ogromen porast porabe električne energije minimalna. Se leta 1948 se v obalnih krajih porabili okrog 4 milijone kWh, lani pa že nad 21,5 milijona kWh pri skoraj isti zmogljivosti nizkonapetostnega omrežja.

Potrošnja porabe električne ener-

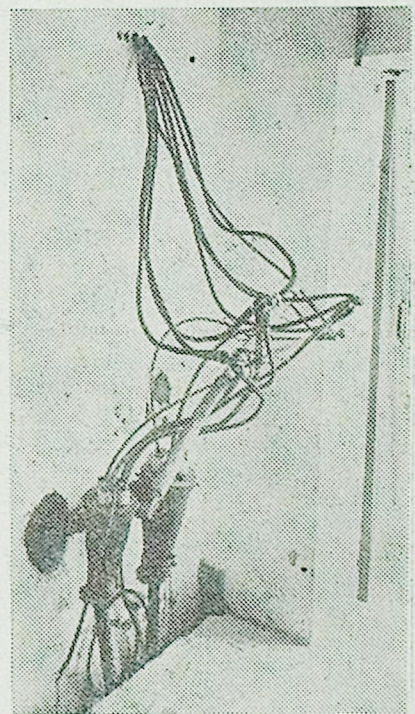
gije narašča v vseh državah in ne samo pri nas. V razvitih deželah narašča tako, da se v desetih letih poraba približno podvoji, to je da letno naraste potrošnja za 7,3 % v geometrični postopici. Naraščanje porabe električne energije na našem področju pa daleč presega svetovno povprečje, saj se je v dobrih osmih letih poraba povečala za več kot petkrat in se je lani med marcem in decembrom podvojila.

Zanimivo je pri tem ugotoviti izreden porast splošne potrošnje, kar se izrazito kaže v tem, da so nedeljske obremenitve celo večje od obremenitev med tednom. Računajo, da je od okrog 9000 priključenih instalacij vsaj 80 % takih, na katerih so priključeni električni kuhalniki, peči ali štedilniki.

Razumljivo je zato, da je moral Elektro-Koper zaradi izrednega povečanja potrošnje električne energije v zadnjih mesecih v težnji, da zaščiti obstoječe električne na-

prave, do nadaljnjega ustaviti vse nove priključke ter prepovedati vsako povečanje odjema električnega toka na dosedanjih napravah.

Do pred dobrim letom so objektivni vzroki zavirali nujno potrebno investicijsko dejavnost na električnih napravah in ker se tudi potrošniki niso ozirali na iztrošnost ter slabo zmogljivost električnega omrežja, ki so ga neprestano



Tako »racionalizatorstvo« je bilo v glavni razdelilni postaji v Škocjanu pri Kopru. »Monter« je na držaj lopate pritrdil žile kablov, ki so speljani od lastne rabe za tovarne STIL, TOMOS in za vinsko klet podjetja VINO-KOPER. Zato se ni čuditi, da so bile včasih prekinitve preskrbe z električno energijo bolj pogoste, kot so danes.

obremenjevali, so nastajale številne motnje in v mnogih točkah nizkonapetostnega omrežja izredno globoki padci napetosti.

Da se tako stanje odpravi, je nujno potrebno zgraditi najprej visokonapetostne naprave, nato pa šele nizkonapetostne. V prvi vrsti je treba dograditi glavno transformatorsko postajo v Škocjanu, ki je bila leta 1951 zgrajena kot nujen provizorij in je danes najbolj pereče ozko grlo v preskrbi koprškega področja z električno energijo. Za ta dela je potrebnih 127 milijonov dinarjev. To je tem bolj važna gradnja, ker sedanji provizorij le s težavo pretaka vso električno energijo, potrebno obalnim krajem iz 110-kilovatne mreže Slovenije.

Vzporedno s tem je najvažnejša pomnožitev napajalnih točk v zgoščenih potrošniških predelih, kakor so Koper, Izola, Piran in Portorož. Razen tega pa je zato, ker je visokonapetostna razdelilna mreža deloma zastarela, deloma pa gajena s slabim materialom, potrebno na teh napravah opraviti obsežna obnovitvena in vzdrževalna dela. Le tako lahko pričakujemo, da bi v treh letih uspeli vsaj v glavnem vzpostaviti na obalnem področju zadovoljivo električno omrežje.

Pred turistično sezono PO STAREM KOPRU

V izvrševanju službenih dolžnosti, ki večkrat zahtevajo pregled raznih zakonitih in temnih prostorov starejših stanovanjskih hiš in gospodarskih zgradb Kopra, sem opazil, da je v mnogih pritličnih prostorih raznovrstna nesnaga.

Med prebivalci Kopra je bilo precej kmečkih družin, ki so imele v pritličnih prostorih kleti in shrambe za kmetijsko orodje ter tudi bleve za osle. Ker se je večji del tega prebivalstva izselil, je ostalo mnogo teh prostorov praznih, medtem ko so stanovanjski prostori, ki so v nadstropjih teh zgradb, še uporabljivi in zasedeni po novopriseljenih stanovalcih. Ti ne potrebujejo pritličnih prostorov, ker nekateri zaradi vlage niti za drvarnice niso uporabni, pač pa jim v mnogih primerih služijo za odlaganje smeti in za drugo nesnago, celo za stranišča, ki jih v mnogih stanovanjih ni.

Razumljivo je, da take zgradbe, ki so brez nadzorstva, polagoma že razpadajo, vrata, okna, podi in drugi leseni predmeti pa izginjajo ter jih nekateri brezvestneži uporabljajo v zimskem času za kurivo. Ker ostanejo tako opustošene zgradbe brez vrat in oken, služijo tudi te nekaterim za smetišča.

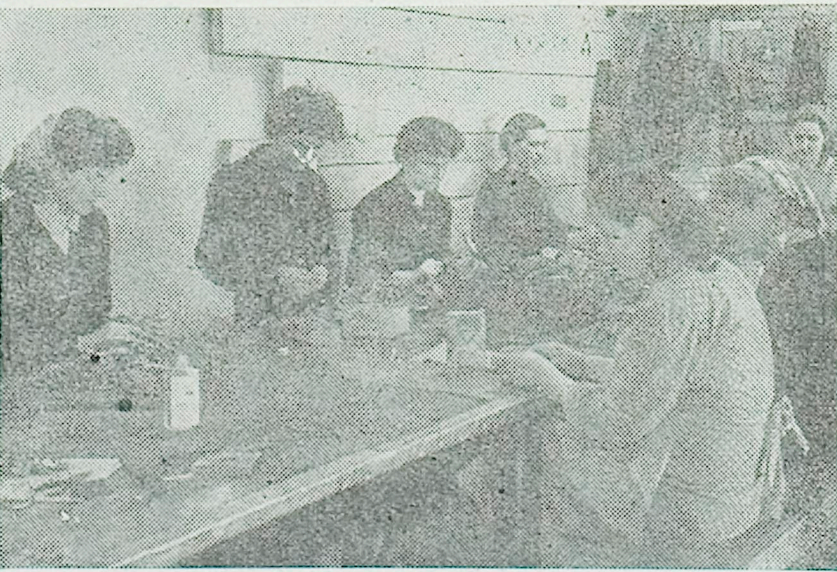
Po tej nesnagi hodijo in se igrajo otroci, ki so zaradi odsotnosti ali brezbriznosti staršev ne nadzorovani. Zaradi tega obstoji nevarnost okuženja. Posledica tega bi bila lahko enaka ali še hujša epidemija, kot jo je lani povzročil meningitis.

»Da nevarnost morebitne epidemije preprečimo ali vsaj zmanjšamo, bi bilo potrebno, da ruševine, smeti in razne odpadke odstranimo, onesnažene prostore pa razkužimo s tem, da tla potrosimo s prahom živega apna, stene pa poškrbimo in polijemo z apnenim mlekom. Neustreznost, zasilna in nehygienična stranišča in gnojne jame odstranimo in jih preuredimo! Za to akcijo je nujno potrebna pomoč in sodelovanje vseh prizadetih prebivalcev, hišnih oskrbnikov in posestnikov, ki bivajo se tu, kakor tudi sanitarne inšpekcije, stanovanjske uprave pod vodstvom organov občinskega ljudskega odbora. Koper, ki naj bi prevzel tudi finančno stran te akcije.

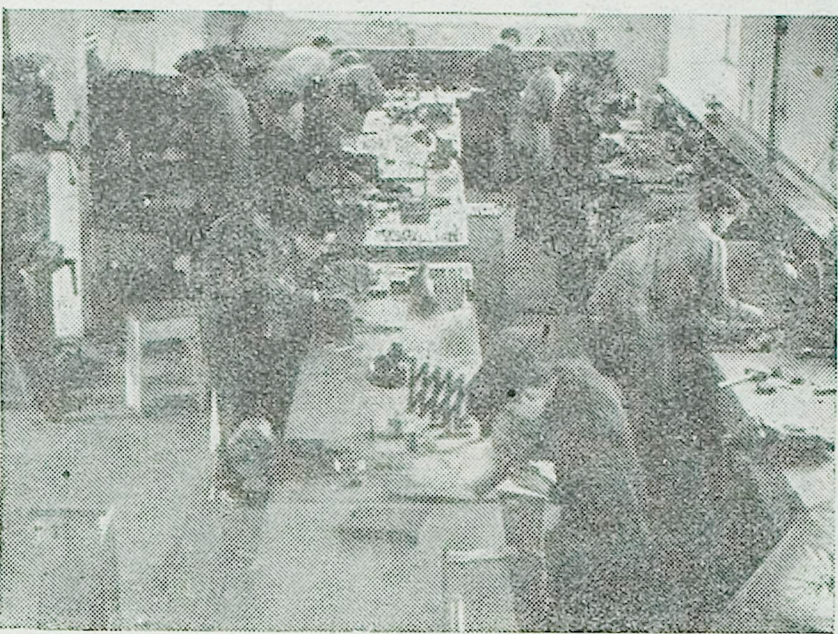
Morda bo ta zadeva tudi precej stala, ker je za razkuževanje navedenih objektov potrebno najmanj 10 ton živega in gašenega apna. Če pa primerjamo te izdatke z nevarnostjo, ki jo lahko z njimi preprečimo, vidimo, da s to akcijo morda prihranimo večje vsote, ki bi jih morali izdati v primeru izbruha epidemije.

Predvsem naj bi pristojni organi pregledali nezasedeno stanovanjsko hišo v Kačji ulici št. 2 in njej sosednjo zgradbo v Industrijski ulici št. 2, v ulici Velika vrata št. 16 in dvorišče, v Dimnikarski ulici št. 3, v ulici Jožefa Zlatiča št. 13, v ulici Alberta Burlina št. 10 in še veliko drugih, ki so tem podobne.

Pripominjam, da s tem člankom nimam namena nikomur ničesar očiti, naj se nihče izmed javnih organov ne čuti s tem prizadetega, saj vem, da take prilike vse to vidijo, kot sem jo imel jaz, ni imel jaz nihče izmed njih. K. Z.



Montaža ključavnic v tovarni LAMA V DEKANIH



Orodjarna Mehano-tehnike v Izoli

kako upravljamo

Pohvalno uveljavljanje šolskih odborov

Pretekli petek so imeli učitelji divaške občine konferenco, na kateri je predsednik občinskega sveta za šolstvo, prosveto in kulturo poročal o šolskih uspehih v prvem polletju in o drugih vprašanih s področja šolstva.

Prvo polletje letošnjega šolskega leta je z uspehom zaključilo 379, to je 77,5% učencev devetih šol te občine. To se pravi, da je 107 negativno ocenjenih učencev vsekakor preveliko število. Povprečni šolski obisk je 95%, kar je zadovoljivo.

Razveseljivo je dejstvo, da se

družbeno upravljanje šol vedno bolj utrjuje. Skoraj vsi šolski odbori so imeli že po več sej in najbolj aktivni so v Divači, Senožečah, Barki, Podgradu pri Vremah, Lokvi in Rodiku. Najpogostejša tema njihovega razpravljanja je bilo materialno stanje šol, ki je na splošno še vedno slabo. Zlasti je občutiti veliko pomanjkanje dobrih učil, kajti finančna sredstva, namenjena za nabavo učnih pripomočkov, so dokaj skromna.

Šolski odbori pa tudi resno razpravljajo o problemih vzgoje otrok tako v šoli kakor tudi doma. Zelo koristni so bili roditeljski sestanki, ker so utrjevali vezi med šolo in domom, staršem pa omogočili boljši vpogled v duševni razvoj otrok.

V zvezi z reformo šolstva so na konferenci razpravljali tudi o reorganizaciji šolskih okolišev. Ker je bilo to vprašanje prvič na dnevnem redu konference, so razpravljali o ustanovitvi osemletne šole v Divači in o morebitni ukinitvi šole v Podgradu pri Vremah, ker je obiskuje le 13 otrok in ki gostuje v sobi še neizdelane kmečke hiše. Šolski okoliš bodoče osemletke v Divači naj bi vključeval več okoliških vasi in zato naj bi zgradili štiri nove učilnice. Osnovna šola v Divači pa naj bi že sedaj postala hospitacijska šola, ki naj bi pomagala učiteljem pri njihovem strokovnem delu.

Na konferenci so tudi sprejeli nekaj tehtnih sklepov za izboljšanje dela na šolah.

Iz dela komisij pri ObLO Divača

Za higiensko ureditev vasi

Po naših vaseh je mnogo takih stvari, ki bi jih morali odstraniti. O tem je bilo že dosti napisanega, še več pa povedanega. Vendar pa še vedno najdemo tu kupe nesnage, tam neodstranjene ruševine, drugod na pol podrte ograje, nagnjen zid, ki grozi, da se bo zdaj pa zdaj zrušil, pa spet bujno rastočo robido in plevel in še marsikaj podobnega, kar kvarno vpliva na zunanjo podobo naših vasi in domačij, je pa tudi čisto zdravju in celo življenju nevarno. Le malo dobre volje bi bilo treba, in vrsta nedostatkov bi bila odpravljena.

O vseh teh problemih je v ponedeljek razpravljala komisija za male asanacije pri ObLO v Divači. Ta komisija je bila mnenja, naj bi zbori volivcev izvolili tudi podobne krajevne komisije za območja krajevnih odborov. Njihova naloga bi bila v glavnem usmerjanje in izvajanje letnega plana malih asanacij, pri čemer bi jim morali pomagati krajevni odbori. Člani komisije so sklenili predlagati ObLO Divači, naj bi pri dodeljevanju občinskih sredstev dal prednost gradnji vodovoda v Gabrčah in napajališča v Lokvi, obenem pa naj bi proučil možnost vzpostavitve priključka za vodovod v Senožečah. Glede odpravljanja nesnage po zaselkih in vaseh je komisija pred-

lagala, naj bi do konca marca opravili komisijske preglede gnojšč, greznic, smetišč in drugih podobnih objektov. Pri teh komisijskih pregledih naj bi sodelovala tudi sanitarna inspekcija, ki bi takoj izdajala odločbe in opozorila za odpravo vseh pomanjkljivosti. Istočasno pa naj bi krajevni odbori določili mesta za odlaganje smeti in drugih odpadkov ter organizirali akcijo za čiščenje vasi.

-er

Iz dela občinskih svetov v Piranu

Na zadnjem zasedanju Občinskega ljudskega odbora v Piranu so v zvezi z ukinitvijo sveta za turizem in gostinstvo in ustanovitvijo sveta za blagovni promet in turizem preuredili tudi kadrovske sestave občinskega sveta za gospodarstvo in finance. Sedaj dela pri Občinskem ljudskem odboru v Piranu 14 svetov, ki se sicer redno sestajajo in obravnavajo aktualno problematiko, vendar pa nimajo pravega stika z volivci in s posameznimi delovnimi kolektivi.

O tem so tudi razpravljali na posvetovanju predsednikov svetov, kjer so med drugim obravnavali sestav svetov. Predsedniki so bili mnenja, da ni najbolje, ker so v

svetih le strokovnjaki določene stroke, zato ker na sejah bolj obravnavajo stvari, ki spadajo v pristojnost upravnega aparata kot pa probleme v zvezi z družbenim upravljanjem določene veje družbene dejavnosti. Tako je v svetu za zdravstvo večina članov iz uprave zdravstvenega doma in nje-govega upravnega odbora, kar da nehoti misliti, da je ta svet nekakšna podružnica piranskega zdravstvenega doma. V svetu za šolstvo pa je največ članov iz vrst šolskih upraviteljev, ki razpravljajo le o strokovni strani šolstva, manj pa o vprašanih družbenih upravljanja. Na splošno pa so člani svetov tudi odborniki ObLO, ki

se razen nekaterih vsi udeležujejo sej svetov. Predlog, da naj bi bil vsak odbornik v dveh ali treh svetih, ni bil sprejet, ker imajo odborniki dovolj drugih nalog v zvezi z izvrševanjem svoje odborniške funkcije.

Na posvetovanju so sklenili, da bodo člani svetov v prihodnje tesneje sodelovali z delavskimi svetovi in z drugimi organi družbenega upravljanja s tem, da bodo obiskovali podjetja in ustanove in na sejah svetov obravnavali vse probleme z njihovega področja.

Primeri, da bi bil upravni uslužbenec glavni referent na sejah svetov, so dokaj pogosti. To pa je v glavnem napačno, ker mora biti vsak član sveta več ali manj temeljito seznanjen s problematiko, tako da bi lahko tudi sodeloval s svojimi pripombami in predlogi. Napačno je tudi, če ne bi upravni uslužbenci pripravili potrebnih predlogov za sejo, kar se čisto dogodi svetu za prosveto in kulturo. Bilo bi prav, če bi bila povezava med posameznimi svetovi in strokovnjaki, ki bi ob reorganizaciji svetov izpadli, tesnejša in sicer preko raznih strokovnih komisij, ki bi delovali kot posvetovalni organ pri svetih.

M. C.

V znamenju priprav za kongres.

Organi delavskega in družbenega upravljanja v pivski občini posvečajo v zadnjem času dokaj pozornost bližnjemu kongresu delavskih svetov Jugoslavije. Tudi občinski sindikalni svet in občinski odbor SZDL sta v zvezi s pripravami za kongres povečala svojo dejavnost in temeljito razpravljata o delavskem upravljanju v podjetjih, o tarifnih pravilnikih in o normah. Delavski sveti in njihovi upravni odbori v podjetjih pivske občine pa te dni izdelujejo tarifne pravilnike in pravilnike o normah.

Seminarji

V Knežaku in v Bitnjah v ilirskobistriški občini so člani Zveze komunistov imeli te dni politični seminar, na katerem so se spoznali s sedanjimi gospodarsko-političnimi dogodki doma in po svetu in z osnovami naše domače in zunanje politike.

Kdo je kriv?

V Ilirski Bistrici leži na Okrajnem sodišču še nad 300 neizpeljanih zemljiških kupoprodajnih pogodb, včevši tudi menjalne in darilne, sklenjene za pridobitev ali odsvojitev zemljišč. Pogodbe stojijo in ne morejo biti izpeljane v zemljiški knjigi, s čimer bi se dejansko lastniško stanje vskladiilo s stanjem v knjigah, ker manjkajo pogodbam priloge — potrdila bivšega OLO Postojna ali sedanje uprave za dohodke pri ObLO Ilirska Bistrica. Ta potrdila se izdajajo samo po uradni poti — vendar pa na zahtevo pristojnega organa, ki ima te pogodbe v obravnavi in pravni izpeljavi.

Pri tem se postavlja vprašanje prizadetih državljanov, posebno tistih, ki so zaradi posesti večjega ali manjšega koščka zemlje, katerega dejansko ne uživajo, prikrajšani pri prejemanju otroških doklad. Že zdavnaj so uvedli postopek za odsvojitev te zemlje na ta ali oni način, zdaj pa te odsvojilne pogodbe že leta ležijo na sodišču.

Prav bi bilo, če bi pristojni organi te pogodbe čimprej priznali in konsekventno vnesli spremenjeno pravno stanje v zemljiške knjige. Čeprav upoštevamo tudi pomanjkanje kadra za pospešeno reševanje tega in podobnih problemov, pa je vendarle po nekaj letih čas, da tudi te zadeve pridejo na vrsto in jih rešijo v splošno zadovoljstvo prizadetih ljudi. rb

NAŠA IZNAJDLJIVA SKRB ZA TURIZEM V SATIRI

To se lahko zgodi samo v ...

Turistično mesto. Nekje ob morju. In prav na bregu, na obali v tem mestu prebivalci tako radi odlagajo smeti in druge odpadke.

Mesto ima tudi svoje smetanje. Tudi višje instance, ki imajo v skrbi



mestno čistočo. In so ti organi javne čistoče uvideli, da tako anarhično odlaganje smeti in odpadkov na obali ne pije nikamor. Pač, pripelje že lahko — do sramote in zardevanja pred tujci, ko bo planilo poletje. Je res, da je sicer vse skupaj malo daleč od središča mesta, pa vedi ga

vrag, ti pa ne boš, kdaj ti bo takle turist vtaknil svoj nos prav v tisti smrad. Joj, brate, sramota, ni da bi mislil.

Zato so pametni ljudje napisali tablo in jo namestili na obali: **PREPOVEDANO ODLAGANJE SMETI**. Zdaj bo zadeva urejena, so mislili, ne smeš pa ne smeš, saj piše na tabli. Držalo je nekaj dni, dokler ni postalo bližnjim stanovalcem že predolgo. Kam s smetmi, če ne kar čez cesto in v morje ali na breg. Toda tabla je tu, ta le bode v oči in dela težko vest človeku, ko mu pravi, da se tamkaj ne sme odlagati smeti. Pa so ključki kmalu našli rešitev: čez noč je nekdo amputiral tablo za prvi del napisu. Tako je ostalo samo še: **»Odlaganje smeti«** in to je bilo čisto v redu — zdaj bi bila še sanitarna brez moči, če bi jo slučajno zaneslo v ta konec mesta.

Prišla pa je le od nekega nekakšna kontrola. Videla je tablo: **ODLAGANJE SMETI**. Ker smo turistično mesto, nam taka primitivna tabla seveda ne more biti ravno v okras in ponos. Sklenili so namestiti drugo. Kmalu so jo prinesli, podrli staro in pribili novo: **PROSTOR ZA ODLAGANJE SMETI**. Ta je veliko bolj praktična, črke se držijo ena druge na strani in povsod. Pod tablo so sicer še pribili tudi puščico, ki kaže na dvorišče, ker pa je vmes visok

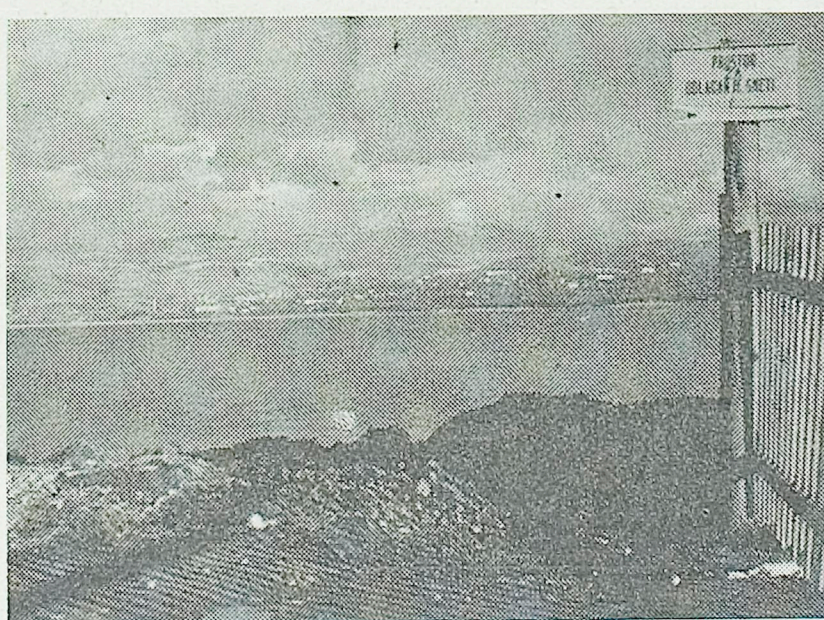
plot, je smeti veliko bolj praktično odlagati kar kamor padejo in kjer je lažje: po vsej obali na večje ali manjše kupe.

Tako je iz prvotnega prepovedane nastal čisto sam brez kakšne revolucije — dovoljen prostor za odlaganje smeti. Kaj pa tudi stri, če te smeti in odpadki nekoliko zasmrjajo okolico, bo pa poletje bolje, ko bo vročina — vsaj muh ne bo v

hišah, ko se bodo pasle na nesnagi po obali.

Da ne porečete, da sem si morda vse skupaj izmislil, ker imam prebujno fantazijo, vam takole zaupno izdam, da je tisto lepo turistično mesto naša metropola Koper, in da mi boste še bolj verjeli, si kar oglejte spodnjo fotografijo: živa slika Fructusove sosesčine, še njegove planke se prav lepo vidijo...

bg/rb



OB ZADNJI PREMIERI GSP V KOPRU

Zdrobljeno steklo eksperimentalnega kroga

Tennessee Williams: Steklana menažerija

Za uvod kratka vsebina Williamsove drame »Steklana menažerija«:

Povprečna ameriška družina — čudna mešanica kontrastov — v času med obema vojnama, ko je bila v Spaniji revolucija, v Ameriki pa delavski nemiri.

Mati Amanda živi v spominih na lepo in veselo mladost ter v veliki iluziji o srečni bodočnosti svojih dveh otrok, Toma in Laure. V sinu sluti nemirno nravo svojega moža, ki je zapustil družino in odšel v daljine in neznane dežele, za malce pohabljen in zasanjan hčerko pa išče primernega ženina. Tom je sicer povprečen mladenič, ki se pa ne more živeti v domače zapečkarstvo in se ne ogreje za svojo službo v trgovski hiši, pač pa ga mika svet, vzgled mu je očetov pogum in odločnost. Laura je plašno dekle, zasanjana v krhke živice svoje steklene zbirke. Stik z zunanjim svetom jo straši, zato opusti celo trgovsko akademijo, čeprav je to pot do kruha in samostojnosti. Torej se bo morala Laura poročiti in biti možu dobra gospodinja. To je materina misel, realizirani pa jo mora Tom, tako da pripelje ženina za Lauro. Tom ve, da ne more v svet, dokler ni Laura preskrbljena, zato povabi domov Jima, tovariša iz trgovine. V tem prijetnem in veselem fantu spozna Laura tištevost, ki ga je ljubila še v šolskih klopih. Toda Jim ima svoje dekle in se namerava z njo poročiti.

Konec je nujno tragičen: ljubezen se je Laure le bežno dotaknila, edino zatočišče za njene sanje so spet krhke steklene živice; Tom je odvrnil sebe odgovornost za mater in sestro in sledil svojemu hrepenenju, odšel v svet.

Ta obnova vsebine je bila potrebna iz dveh vzrokov: igra je režiser z nekaterimi črtami priredil za uprizoritev v krogu, pri čemer je izgubila na razumljivosti, uprava pa ni poskrbela za gledališki list, ki bi bil tokrat še prav posebno potreben.

Obeta se nam eksperiment in debut, smo zapisali pred premiero. Zdaj moramo povedati o uspehu: vsekakor je bil debut uspešnejši kot eksperiment, ali z drugimi besedami, režiser Marjan Bačko je dokazal, da zna režirati, podcenjeval pa je začetniške težave in precenjeval svoje kolege-igralce, ki niso uspešno prestali svojega debuta pri eksperimentalni predstavi.

vi v krogu. Krivda je torej obojestranska in je ne gre pripisovati le na račun neizkušenega režiserja. Resnici na ljubo je treba še priznati, da bi uprizoritev »Steklene menažerije« lahko bila veliko boljše pri drugačni zasedbi vlog in seveda brez eksperimentiranja s krhkim steklenimi figuricami — igralci.

Po avtorjevi zamisli, ki ji je sledil tudi režiser, ima tekst te igre veliko oporo v glasbi in razsvetljavi. Pri glasbi je uspelo, z razsvetljavo pa veliko manj, saj so se žarometi včasih preko gledalcev komaj dotipali do igralcev ali predmetov. Vzrok je pomanjkljiv svetlobni park, kar bi moral režiser upoštevati, ko se je odločil za

»Stekleno menažerijo« in še posebno za predstavo v krogu.

Igrali so: Amando — Roma Lemutova, Lauro — Breda Urbičeva, Toma — Janez Klasič in Jima — Tiberij Lemut. Težko je reči zakaj, vendar je dejstvo, da niso uspeli ustvariti dobrih likov, takih, kot smo jih pri teh igralcih navajeni. Še najboljše je prestal eksperiment Klasine s svojim Tomom, ki je obenem pripovedovalec zgodbe.

»Drugi vam ustvarjajo iluzijo pod videzom resnice, jaz pa vam dajem resnico v prijetni obliki iluzije,« pove Tom v začetku igre avtorjevo misel. Žal se nam je iluzija ob koprski uprizoritvi razblinila. Z. L.

Dramska skupina »Svobode« se uveljavlja

»Inšpektor na obisku« v Piranu

Prejšnji teden nas je igralska skupina piranske Svobode po letu dni molka spet presenetila, tokrat s Priestleyjevo igro »Inšpektor na obisku«. Ker je bila v drugem letu obstoja Svobode to komaj druga premiera dramske sekcije, človeka izbor dela preseneča, kajti to je trši oreh celo za vibrano igralsko skupino.

Režijsko je postavil delo na oder Darko Ravnikar, ki je imel kaj težko delo, kar ga je prisililo k poenostavitvi režijskega koncepta. Pri nenotni zasedbi je izkušnost in neizkušnost igralcev prišla močno do izraza. Oto Farnik kot Arhur Birling, Darko Ravnikar kot inšpektor Goole in Mitja Zitnik kot Birlingov sin Eric so pokazali dobro mero

igralske izkušnosti in v marsikaterem prizoru posredovali živeto in sugestivno igro, kar je poudariti zlasti pri Zitniku. Ostalim trem igralcem, Jelki Kovačevi kot Sybil Birling, Marinki Gromovi kot Birlingovi hčerki Sheila in Simonu Paravinji kot Gerald Croftu, se je močno poznala odrska neizkušnost. Kar je glavno: vsi so dali, kar so imeli, igra je stekla in pritegnila gledalce, ki so napolnili dvorano Tartinijevega gledališča ter zadovoljni nagradili igralce s priznanjem. Predstava je dokazala, da ima dramska družina piranske Svobode vse pogoje, da se razvije in da bi lahko presenetila gledalce večkrat in ne samo enkrat na leto. Naj o tem razmislijo vsi, ki jim je pri srcu njena dejavnost.

Sceno je pripravil režiser Darko Ravnikar. M. Ch.

Za 500 din bo prejel konec leta 1957 vsak član Prešernove družbe zopet 7 dragocenih knjig!

Nastop amaterske dramske skupine v Valdoltri

»Trije vaški svetniki« spet v naših krajih



Prizor s sobotnega nastopa bolniškega osebja v »Treh vaških svetnikih«

V soboto popoldne in zvečer so v bolnišnici za kostno tuberkulozo v Valdoltri slavili majhen praznik. Poleg številnih nastopov folklorne skupine, katero vodi poštvovalni Alojz Usenik iz koprškega gledališča, so imeli ta dan prvo pravo gledališko predstavo v lastni izvedbi. Igrali so so namreč Real — Fernerjevo tridejansko »Trije vaški svetniki«. To prijetno satiro na stare kmečke razmere okrog prisiljenih ženitev okoli grunтов, združenih s skrajno nemogočim življenjem občinskih veljakov, pa s trdo borbo naprednih sil, ki so vnašale v to življenje polno novih idej, za katere se je mladina takoj navdušila, to komedijo poznamo zelo dobro. Saj so jo pred tremi leti igrali v tedanjem Ljudskem gledališču v Kopru.

Predstavo v Valdoltri je režiral Janez Klasine kot gost iz Gledališča Slovenskega Primorja. (Ob tej priložnosti je treba pohvaliti pravilno politiko uprave tega gledališča, ker bi razne amaterske skupine brez te pomoči nujno prišle v svojem delu

Nakratko

SKLADATELJ
MATIJA BRAVNIČAR
IMA 60 LET

Naš primorski rojak, skladatelj Matija Bravničar, slavi 24. februarja svoj 60. rojstni dan. Po solanju v Tolminu in Gorici, kjer je dobil tudi prvo osnovno glasbeno znanje, je zanesla Bravničarja pot po prvi svetovni vojni v Ljubljano. Studiral je violino in kompozicijo pri raznih znanih mojstrih, med drugim tudi pri Mariju Kogoju in Slavku Ostrecu. Matija Bravničar je znan pri nas in po svetu po številnih delih z vseh področij glasbene ustvarjalnosti.

»VIPAVSKI SLAVČEK«
ŽIVI MED LJUDSTVOM

Pevski zbori na Goriškem so se oddolžili spominu znanega ljudskega skladatelja Vinka Vodopivca s številnimi koncerti njegovih že znanih pa tudi še neizvajanih pesmi. Velika udeležba na koncertih pa priča o priljubljenosti »vipavskega slavčka« med ljudstvom. Posebno uspel je bil stinski koncert DPD Svoboda v Novi Gorici. Zaslugo za to imata dirigenta Silič in Munih.

PD »ZVEZDA«
V POBEGIH-ČEZARJIH

Na občnem zboru PD Zvezda je imel poročilo o dosedanjem delu Stojan Mušič. Kljub mrtvili, ki je vladalo zadnje dve leti v društvu, je knjižnica delala nemoteno in si je pridobila lepo število bralcev. Letos je uspelo pritegniti ljudi k predavanjem Ljudske univerze. V načrtu imajo obnovo dramske družine in združenje obeh godb. Zdi se, da za pevski zbor ni pogojev, zato bodo ustanovili le oktet. Prosvetno društvo naj bi skrbelo tudi za dobre filme.

PD »PRIMORJE« V VANGANELU

Poročilo na občnem zboru je prebral tajnik društva Marijan Krmac. Prosvetno društvo v Vanganelu je že pred časom zamrlo, vendar so pogojni v dobra volja, da bi znova oživel. Člani društva so predlagali, da bi povabili na sodelovanje prosvetne delavce iz drugih krajev, pa tudi nekatere skupine na gostovanju. Ko so gradili v Vanganelu zadržni dom, so ljudje pomagali s prostovoljnimi deli, da bi imeli prostor za kulturno-prosvetno udejstvovanje. Zato je nujno, da oživijo svoje prosvetno društvo in najdejo primerne ljudi za strokovno vodstvo posameznih sekcij.

Občni zbor okrajne Zveze Svobod in prosvetnih društev

Izkušnje bodo pomagale k izboljšanju

(Nadaljevanje s 1. strani)
predavanja. Zgodilo se je celo, da so prav uspešna predavanja LU zbudila interese za ustanovitev prosvetnega društva ali vsaj izobraževalne sekcije. V predavateljski aktiv smo pritegnili predvsem izobražence z okrajnega središča, ker so sicer težave s prevoznimi sredstvi, je rekel predsednik OO LU Rudolf Kobolt. Stremeti bo pa treba za tem, da se bomo pri predavanjih posluževali sodobnih pripomočkov, ki predavanje ponazorijo in napravijo bolj zanimivo.

KULTURNI DOMOVI NAJ
SLUŽUJO SVOJEMU NAMENU

V številnih zadržnih domovih, ki so zrastle po osvoboditvi v naših krajih, so večinoma tudi lepe dvorane za kulturno-prosvetno dejavnost. Žal pa pogosto služijo v najrazličnejše druge namene ter morajo prosvetna društva za njihovo uporabo drago plačevati ali pa jih sploh ne morejo uporabljati. Zanemarjenost teh dvoran je odraz nezainteresiranosti in nedelavnosti prosvetnih delavcev na terenu, je poudaril direktor GSP Oskar Venturini. Težiti je treba, da bodo dvorane zbirališča in središča vsega kulturnega življenja v kraju.

GLASBENA DEJAVNOST —
ŠIBKA TOČKA

Število pevskih zborov v našem okraju je v zadnjih petih letih za polovico manjše. Vzrok je preprosto: ni pevovodij. To vprašanje bo rešeno po mnenju tovariša Mavsarja šele z ustanovitvijo srednje glasbene šole v Kopru.

Več uspeha kot pevski zbori so imeli mandolinistični krožki ter godbe na pihala.

LUTKARSTVO
JE ZELO PRILJUBLJENO

Prosvetna društva vse, premalo skrbijo za lutkarstvo, ki ima zelo širok krog ljubiteljev, kar nam dokazujejo povsod in vedno polne dvorane. Ta oblika dela je posebno primerna

ZA PRITEGNITEV MLADINE

kar v splošnem naši prosvetni delavci premalo upoštevajo. O tem problemu sta govorila predsednik OO DPM Jože Valentinčič in predsednik OK LMS Marija Vogričeva. Mladina je skrita rezerva za vsa naša prosvetna društva in družbeno življenje. Mladini preradi očitamo, da rada samo pleše in da je nezainteresirana za kulturno-prosvetno udejstvovanje. Toda res je, da ima mladina razen zabave rada tudi izobraževanje, knjige, igre in petje. Le pritegniti jo je treba znati. Mladinska organizacija bo pri tem delu prosvetnim društvom najboljše zaveznik.

ZA DRAMSKO DEJAVNOST SO
POTREBNA FINANČNA SREDSTVA

Za dramatiklo je zlasti navdušena mladina. Toda pri večini društev je opaziti, da po začetni vne-mi vse skupaj zaspi. Eden izmed vzrokov je tudi pomanjkanje finančnih sredstev. Važna pa je ta oblika udejstvovanja predvsem zato, ker naveže člane na knjigo, na učenje in mu vzbudi željo po izobrazbi.

O NAŠIH VZGOJNIH PRIJEMIH

Izobraževanje in zdrava zabava nista edina cilja naše kulturno-prosvetne dejavnosti. Naša naloga je tudi, da vzgajamo novega, socialističnega človeka in da oblikujemo njegov življenjski nazor. Za vso to dejavnost in vzgojo pa je potrebno iskreno tovarništvo in povezava v društvih samih. Za do-sego tega cilja je potrebna tudi zabava, kulturni plesi, zabavni večeri, družabne prireditve in podobno.

KADROVSKA POLITIKA PRI
PROSVETNIH DELAVCIH

Pri nameščanju in premeščanju učiteljev bi bilo treba upoštevati njihovo zainteresiranost in sposobnost za kulturno-prosvetno dejavnost. O tem problemu je sprožil razpravo predsednik koprškega občinskega odbora Zveze Svobod in prosvetnih društev Ercijo Jazbec. Razen tega je treba učitelje, ki so se uveljavili v tej ali oni panogi, pustiti na službenem mestu toliko časa, da se društvo utrdi.

SKLEPI OBČNEGA ZBORA

Med sklepi, ki jih je sprejel občni zbor, je omeniti predvsem skrb za zdravo vzgojo in urejeno izobraževanje naših ljudi. Zato je treba poskrbeti, da društva delajo, da jih oživimo tam, kjer so zamrle, da jih ustanovimo, kjer jih ni, in da skrbimo za pravilno in strokovno vodstvo. Za rešitev finančnega vprašanja bo treba poskrbeti za ustanovitev posebnih skladov za pomoč kulturno-prosvetni dejavnosti.

O ČEM RAZPRAVLJAMO ★ O ČEM RAZPRAVLJAMO ★ O ČEM RAZPRAVLJAMO ★ O ČEM RAZPRAVLJAMO

O UČNIH USPEHIH PRVEGA POLLETJA NA SEŽANSKEM

Večina šol ni primerno opremljenih

Zdi se mi ne samo pravilno, ampak celo potrebno, da se tudi širša javnost seznani z uspehi in neuspehi naših učencev in dijakov v prvem polletju. In prav zaradi tega sem se odločil napisati nekaj besed, ki naj bi bile staršem v pomoč, da bi z isto vneto kot do sedaj spremljali vsestransko rast svojih otrok; te besede naj bi bile istočasno tudi priznanje vsem onim prosvetnim delavcem, ki dan, za dnem, s tiho, toda neumorno vztrajnostjo kopičijo duševno bogastvo naši mladini.

V območju sežanske občine je 15 osnovnih šol, ki jih obiskuje 893 učencev. Učnih moči na teh šolah je 34. Šolski obisk je 96,8 %, povprečni učni uspeh je 82,9 %.

To so gole številke, ki terjajo nekoliko pojasnila. Iz leta v leto ugotavljamo, da se dviga odstotek šolskega obiska. V letošnjem polletju je dosegel doslej najvišjo točko. Zakaj? Naši učenci so spoznali, da je šola res njihov drugi dom in so ga kot takšnega tudi vzljubili. Brez dvoma so k temu veliko pripomogli ne samo učitelji, ampak tudi starši, ki se vedno jasneje zavedajo velikega pomena današnje šole. O tem nam priča tudi dejstvo, da neopravičenih zamud sploh ni. Najmarljiveje so obiskovali pouk učenci iz šolskega okoliša Gornja Branica (99,5 %) ter učenci iz šolskega okoliša Tomaj (99,4 %). Zaslužijo javno priznanje!

Vzporedno z dvigom šolskega obiska, se je dvignil tudi učni uspeh, kar je povsem razumljivo. K dvigu učnega uspeha so mnogo pripomogli številni roditeljski sestanki, na katerih so se navzoči starši lahko seznanili ne samo z nalogami današnje šole, ampak tudi z vsemi ostalimi problemi, ki so v tesni povezavi z učenjem in z uspehom. Če smo pred nekaj leti ugotavljali, da so naši učenci preobremenjeni z raznim domačim delom, danes tega ne moremo več posploševati. Stanje se v tem pogledu vidnoboljšuje in s tem vzporedno tudi znanje in uspeh.

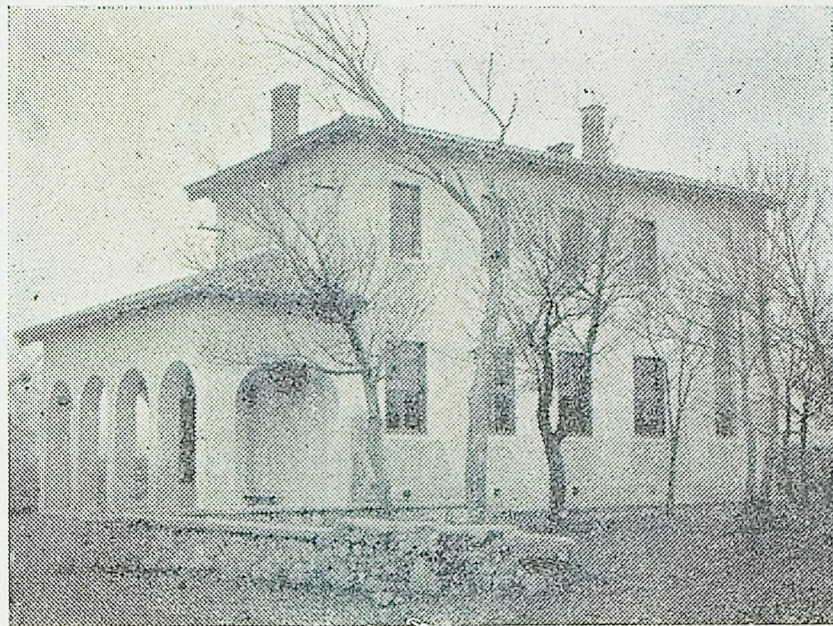
Uspehi po razredih so približno enaki, najprirednejši pa so naši prvošolčki, ki so dosegli 85,4 % uspeh. Naj bi jih ta uspeh spremijal tudi v bodoče!

V prvih štirih razredih gimnazij v Sežani in v Tomaju je vpisanih 391 dijakov. Četudi je njihov šolski obisk nekoliko višji od obiska na osnovnih šolah — znaša namreč 97,3 % — je njihov učni uspeh dokaj manjši, saj je uspešno zaključilo prvo polletje le 210 dijakov ali 53,7 %. 75 dijakov ali 19 % je prineslo domov po 3 in več nezadostnih ocen. Odličnjakov je samo četvorica. Pri tem moram omeniti, da so najprirednejši dijaki obeh četrtih razredov gimnazije Sežana, ki so dosegli 81,9 % oziroma 72,7 % uspeh. Prav izstopajoč neuspeh so dosegli dijaki 2. b razreda v Sežani: vseh je 16 in samo petorica (31,2 %) ima zadovoljivo oceno. In vem, da ti dijaki niso preobremenjeni z delom, mogoče obratno. Zdi se mi, da bi bilo potrebno imeti prav poseben roditeljski posvet s starši samo teh dijakov. Na tem posvetu pa naj bi bili navzoči tudi prizadeti dijaki, da bi imeli možnost dati vsaj nekaj pojasnil na vprašanje: zakaj tako?

Z izvolitvijo novih šolskih odborov se je povečala v znatni meri tudi skrb ne samo za materialno, ampak tudi za vzgojno plat naše šole, saj so imeli šolski odbori 33 sej in 32 roditeljskih sestankov, ki se jih je udeležila več kot polovica staršev. Na sestankih v ogromni večini prevladujejo matere, kar zavraža nekatere v zmotno domnevo, da je vzgoja naših otrok le zadeva mater. In tudi o tem se bo treba temeljiteje razgovoriti na prihodnjih sestankih. Najdelavnejši šol-

ski odbori so na šolah v Tomaju in v Sežani.

Uspehi na naših šolah bi bili številčno še nekoliko višji, znanje naših otrok pa mnogo bogatejše in trdnjše, če bi bile naše šole bolje založene z učili in če bi notranja oprema nekaterih naših šol zadovoljevala. O vseh materialnih pomanjkljivostih na naših šolah je Občinski ljudski odbor podrobno seznanjen in si resno prizadeva odpraviti vsaj najbolj pereče, toda finančna sredstva so omejena. Nekaj pa bi se le dalo urediti brez večjih finančnih žrtev, in to je preskrba primerne zemljišča za šolski vrt. Šolske vrtove ima doslej samo pet šol (1/3). In ravno to naj bi bila ena najvažnejših nalog novozvoljenih šolskih odborov. jaz



Šola v Selu na Krasu

PROBLEM V OBČINI HRPELJE

Enooddelčne šole - žalostna dediščina

V desetem letu po osvoboditvi so posledice okupatorskega šolskega režima v novi občini Hrpelje še vedno vidne. Danes je pri nas 13 osnovnih šol, dve osemletki in dve nižji gimnaziji. Osemletki sta v Pregarjih in Slivju, nižji gimnaziji pa v Hrpeljah in v Podgradu. Osnovne šole obiskuje 498 otrok, osemletki 185, gimnaziji pa 250 dijakov, skupaj 683 otrok. Na osnovnih šolah in osemletkah poučuje 26 učnih moči, in sicer dva moška in 24 žensk. Strokovni izpit imajo 4 učne moči, diplomski 19, tri so honorarne brez diplomskega izpita.

Primanjkuje strokovnih predavateljev zlasti za slovenščino, risanje, petje in telovadbo. Na gimnaziji v Hrpeljah petja sploh ne poučujejo.

Polletno poročilo občinskega sveta za šolstvo navaja, da prevladujejo v občini nižje organizirane šole, med katerimi je 7 enooddelčnih, 1 štiriodelčna in 1 sedemodelčna. Za šolo urejenih poslopij je 12, dve šoli gostujeta v zadrskih domovih, ena v zgradbi splošnega ljudskega premoženja. Novi šolski zgradbi sta v Krvavem potoku in v Kovčicah. Šoli v Ocizli in v Prešnici ustrezata svojemu namenu. Pri novi šoli v Kovčicah in še pri treh drugih šolah nimajo vode. Le tri šole imajo šolske vrtove. Telovadnice nima nobena šola v občini, niti obe gimnaziji. Na vseh šolah je pomanjkljiva, starinska in izrabljena oprema, slaba električna napeljava, neurejeni sanitarni prostori, pomanjkanje učil za nazorni pouk.

Kljub težkim pogojem za izvajanje šolskega načrta je bil v prvem šolskem polletju povprečni učni uspeh na vseh šolah ocenjen kot dober. Najboljše uspehe izka-

zujejo v drugih razredih osnovnih šol, najslabše pa v četrtil razredih. Šola v Podgorju je dosegla v prvem polletju 100% uspeh, najslabša pa je šola v Golcu, ki je imela samo 60% pozitivno ocenjenih učencev. Odličnjakov je največ v prvih razredih, nato pa njihovo število pada iz leta v leto. Morda bi kazalo v zvezi s tem pojavom prekontrolirati učni načrt. Gimnazijsko poročilo ugotavlja tudi, da prihajajo iz osnovnih šol v prvi razred gimnazije učenci, ki ne znajo brati in se borijo s pisanjem ter poštevanko, ne znajo uporabljati knjige kot učno sredstvo in so zelo siromašni v samostojnem izražanju. Obisk šole je povprečno 95%.

Zivljenjski pogoji učiteljstva bi bili v splošnem zadovoljivi, četudi se mladi učiteljski kader še bori z domotožjem, vprašanjem prehrane in z omejenimi možnostmi zasebnega kulturnega izživljanja. Zato pa jim ljudska oblast priznava posebne prejemke in obliki dodatkov pri plačah in tudi v naravi. Vzvišeno poslanstvo prosvetnega delavca terja veliko požrtvovalnosti, samozatajevanja in ljubezni. J. Z.

Del stanovanjskega sklada za gradnjo novih šol

Na področju ilirsko-bistriške občine je 17 osnovnih šol, nižja gimnazija z dijaškim domom, novo ustanovljena vaješka šola, dve kmetijsko-nadaljevalni šoli, glasbena in šiviljska šola.

Vzporedno z naraščanjem učencev v osnovni šoli je pričakovati primeren porast tudi v gimnaziji, posebno se če upoštevamo pritok s podeželja. Gimnazija pa je že danes v slabšem položaju kot osnovna šola — pouk je v petih učilnicah neprekinjeno od osme ure jutraj do šeste zvečer. Podobna stiska s prostori je v vseh šolah.

Nekaj števk o številu učencev in učnih uspehih: na področju občine je v prvih štirih razredih izdelalo 896 učencev ali 97,5 %, povprečna ocena je dobro. Od petega do osmega razreda je izdelalo skupno 147 učencev ali 76,1 %, pri tem pa je treba pripomniti, da je osmi razred izdelal 100 %, najslabše pa sta peti in šesti. Šolski obisk je 95,5 %, kar je zadovoljivo.

Vse naše osnovne šole kakor tudi gimnazija in strokovne šole, imajo svoje šolske odbore, ki so kljub nekaterim pomanjkljivostim z vso odgovornostjo opravili delo in uveljavili načela družbenega upravljanja tudi v šolstvu. Posebno pozitivne zaključke lahko potegnemo iz dela šolskih odborov v Kuteževem, Knežaku, Premu ter na šolah v Ilirski Bistrici. Njihovo delo je bilo uspešno kljub temu, da včasih niso bili deležni niti pomoči, kaj šele razumevanja s strani krajevnih oblastvenih organov.

Svet za šolstvo v ilirsko-bistriški občini posebej opozarja, da je za uspešno izpolnjevanje vseh nalog, ki jih morajo reševati šolski odbori, nujno potrebno polno razumevanje ljudskega odbora in njegovih uslužbencev. Nerazumevanje, ki so ga bili deležni prosvetni delavci s strani bivšega ljudskega odbora, nam kaže še zdaj izredno (Nadaljevanje na 8. str.)

PEREČ PROBLEM V ILIRSKI BISTRICI

Za novo šolo gre...

Svet za šolstvo pri Občinskem ljudskem odboru v Ilirski Bistrici že del časa razpravlja o povečanju števila šolskih prostorov v ilirsko-bistriški občini. Ta problem je bil tudi na dnevnem redu sej Občinskega ljudskega odbora. Na eni izmed njegovih sej so se sklenili, da bo potrebno takoj začeti s pripravi za zidanje novega šolskega poslopja v Ilirski Bistrici, ker sedanje nikakor ne ustreza zahtevam današnje šolanja. Ze v letu 1955 je ObLO obravnaval izdelavo idejnega projekta, ki pa je sedaj že izdelan in čaka samo potrditve.

Sedanje poslopje osnovne šole je bilo namreč sezidano pred dobrih 100 leti. Ima samo pet učilnic, v katerih se lahko šola največ 150 otrok od 400 šoloobveznih! Zato je osnovnošolski pouk v dveh izmenah, kljub temu pa mora več kot 100 šoloobveznih otrok obiskovati še pouk v zasilnih učilnicah izven šolskega poslopja. Pomanjkanje šolskih prostorov vsekakor vpliva tudi na učne uspehe, ki pa kljub vsemu niso preveč porazni, saj je v prvem polletju letošnjega šolskega leta bilo le 3,5 odstotka ponavljancev. Zaslugo za tako nizek odstotek negativnih ocen je pripisati v nemajhni meri tudi predavateljskemu kadru in šolskemu odboru, ki sta vložila vse svoje sile za čim uspešnejše šolanje osnovnošolskih otrok.

Vprašanje šolskih prostorov, ki je že danes v Ilirski Bistrici zelo pereče, pa bo pri obstoječih šolskih prostorih postalo nevzdržno v prihodnjih letih, ker predvidevajo po statističnem izračunu naravnega prirastka šoloobveznih otrok, da bo čez štiri leta v Ilirski Bistrici vsaj 620 učencev.

Anton Gustinčič



Poslopje osnovne šole na Velikem Ubelskem

Štirje, ki še niso videli vlaka

Zanimivo je dejstvo, ki ga je navedla šola Kovčice, da štirje učenci 4. razreda osnovne šole še vedno niso videli vlaka. (Iz polletnega poročila občinskega sveta za šolstvo v Hrpeljah)

Ta primer nam vsekakor prenese razglede iz atomske dobe in zmagoslavja tehnike v megleni obzornja Jules Vernovih časov, ko je pisatelj v svojih, takrat fantastičnih spisih vodil domišljijo bralcev po skrivnostnih globinah morja in z »železnimi pticami« po zračnih višavah. Prav tako se moramo spomniti znane Prešernove pesmi »O železni cesti«, po kateri hiti iz kraja v kraj »železna kača« in končno Stephensonova, iznajditelja parne lokomotive, ki je v tisti dobi povzročil neznansko zmedo v verskih čustvovanjih kristjanov, ki so v lokomotivi videli nič manj kot živega hudiča. Upal bi se trditi, da je odkritje, da štirje učenci 4. razreda osnovne šole v brkinskih Kovčicah še niso videla vlaka, danes prav tako velika zanimivost, kakor je bila pred sto in tolikimi leti prva lokomotiva.

Napravimo se nevidne in stopimo med poukom v 4. razreda nove, sodobno zgrajene osnovne šole v Kovčicah. Prirodopisno uro imajo, ali po gimnazijsko: fiziko. Učiteljica razlaga učencem nastanek parnega stroja in konča: »... in tako smo dobili lokomotivo, katero ste gotovo že videli, ko ste se vozili z vlakom.«

»Jaz še ne!« se oglasi Tonček.

»Jaz tudi ne!« se pridruži Francelj.

»Tudi jaz še nisem videl »živega« vlaka,« prizna Jurček.

»Jaz sem videl samo naslikanega,« se postavi Jožek.

Učiteljici je zaprlo sapo. V duhu je premerila razdaljo med Kovčicami in najbližjo železniško progo. Vraga, s Kovčice se vendar vidi v dolino proti Divači in nemara tudi proti Kozini. Lahko bi videl vlak vsaj od daleč.

»Ne verjamem, fantje, da ga niste videli!« se je upiralo učiteljici. »Ali niste bili še nikoli blizu proge, ali na železniški postaji?«

Pobje so molče in malce osramočeni odkimali. »Tonček in Francelj že kadita kakor lokomotiva, vlaka pa še nista videla,« je ovadusko zagostolela srborita Marica v drugi klopi.

»Ali vas starši še nikoli niso vzeli s seboj, ko so šli — recimo — na semenj ali po kakih drugih opravkih v Hrpelje, Divačo ali kam drugam?«, je poizvedovala učiteljica.

»Nisem imel čevljev,« se je skremžil Tonček.

»Poleti moram pasti živino, pozimi je pa mrz in nimam suknje,« je potožil drugi.

»Ata pravi, da morajo biti otroci doma,« je povedal tretji.

»Moram varovati bratca in sestro, kadar ni staršev doma,« pravi četrti.

»Letos boste videli vlak vsi štirje,« je odločno obljubila učiteljica. »Napravili bomo izlet, če prej ne, v maju in si boste ogledali to čudo!« Na tilhem pa je kljuvala v njenih možganih sočutno pomilujoča misel: Ubogi otroci in še bolj ubogi starši, ki jih poleg trdih življenjskih pogojev v teh hribih spremljata še kulturna zaostalost in primitivizem. Kako se bo njihov otrok znašel danes ali jutri v velikem, naprednem svetu, kamor ga bo odvedlo življenje? Za težko usodo takih otrok pa so odgovorni tisti, ki jim je zaupana vzgoja naše mladine, a to so v prvi vrsti starši, ki s svojim konservativnim pojmovanjem vzgoje sodobnega človeka vklepajo otroke v tesni okvir borne domačije in jim zapirajo razglede v velika dogajanja današnje dobe, s katerimi utiramo pot v boljše bodočnost v prvi vrsti naši mladini.

J. Z.

Za spremembo enkrat še satira

TA NESREČNA PROVIZIJA

V deželici ob morju leži na lepem mestu malo mestce. Morje je bogato vseh mogočih rib, zato so v mestu tovarne, ki jih domače ribiške ladje preskrbujejo s potrebnimi surovinami.

Ob morju je še več takih mestec, toda nobeno ne prav tako. Bogato in živo je, pravijo pa mu Otok. Včasih je morda tudi res bilo na otočku ob obali, danes pa je le še polotok — čisto majhen, ravno pravišen, da so lahko vse hiše na njem in še nekaj prostora ostane za malo večji trg, za dva parka, bolnišnico in seveda tovarne.

Ko da je to kje pri nas, boste rekli. Kajpak je, to boste še bolj lahko spoznali iz vsega, kar sledi.

Tudi v Otoku namreč poznajo Prešernovo družbo in njeno vsakoletno knjižno zbirko. Poznajo jo, ker so knjige poceni in dobre in so prirejene prav za naše ljudi. Ve-

liko nas je takih, ki smo v teh bližnjih krajih že od rojstva, zato smo v svojih mladih letih morali pretrpeti in prestati vse tegobe in nesreče okupacije. Take okupacije, da ji v zgodovini ni najti primere. Ker smo za vsako besedo materinega jezika, če smo jo na svojo nesrečo izustili kje na javnem kraju, morali piti ricinovo olje in podkladati hrbet batinam, se nam je naš jezik in vse drugo naše tako priljubilo, da so imeli fašisti res kaj opraviti z nami. Prav zato tudi danes v svobodi toliko bolj cenimo dobro domačo knjigo.

Knjiga pa v hišo ne more sama. Treba je posrednika, ki nas nanjo opozori in nam jo pripravi v hišo. Takim ljudem pravimo akviziterji in še posebej onim Prešernove družbe pa poverjeniki. Veliko delo opravljajo, ko utirajo pot knjigam v slovenske domove. Posebno pri nas, ob morju, kjer je knjig bilo vselej itak malo, zdaj pa so tako drage, da je treba prej vsega na mizo in nase, potem šele ostane ali ne tudi za tiskane črke. Časopis se še, za knjigo pa vedno zelo težko. Pol tisočaka na leto za sedem knjig, zabavnih in poučnih, pa res ni veliko in bi nekako šlo.

Tudi naš Otok ima takega poverjenika Prešernove družbe — recimo mu kar Žebrečev Janez. Po poklicu je učitelj, zato tembolj razume pomen dobre knjige za na-

šega človeka in zato tudi ume pričati tako mladega vajenca v tovarni ali trgovini, kot zrelega možaka ali gospodinjo, in še priletnega očanca, ki si mora pomagati z očali, če hoče še videti, črko v bukvah.

Vidite, in zato je bilo našemu Janezu, ko je pred kratkim doživel pri tem svojem nesebičnem delu nekaj bridkih. Prizadejali so mu jih nekaterniki, ki imajo vsak dan pri svojem delu pero ali svinčnik v roki, skratka, lahko bi dejali, da so vsaj inteligentni, če že ne intelektualci. No, če niso, potem je to pripisati le delu, ki ga opravljajo. Kar naprej se namreč ukvarjajo s številskimi, računi, predpisi in zakoni. Ni čuda, če torej nekako otopijo, bi rekli, za kulturno življenje. Morda je po sredi tudi pretirano varčevanje — kdo bi vse vedel.

Ti finančni ministri, če jim tako rečem, so se torej našemu Janezu močno zamerili. Kaj se tudi ne bi, le polušajte! Prišel je lepega dne v veliko tovarno, recimo ji kar »Tehnična igrača«. Naletel je najprej na računovodjo:

»Saj se boste tudi vi naročili na knjige Prešernove družbe, kaj ne?« ga je Janez lepo pobaral in mu še razlagal, kako so knjige poceni in kako dobre in lepe bodo. Sredi njegovega vnetega pripovedovanja pa mu tovariš Številnik preseka besedo z nenadnim vprašanjem:

»Koliko pa znaša pri vsakem novem naročniku vaša provizija?«

Eh, financarska duša, kaj ti razumeš, mukoma preblisne Janeza, ko Številniku mehanično razlaga, da ne dela tega za denar, marveč zaradi zadoščenja in zadovoljstva, da lahko s tem pripomore k širjenju izobrazbe in kulturnega obzora naših ljudi.

Številniku pa to ne gre v glavo. Kako bi mu tudi šlo, ko pa živimo v času samih nagrad, provizij in honorarjev, v času, ki so ga takega napravili prav ljudje Številnikovega kova. Zato pravi Janezu:

»Veste kaj, da se ne boste naprej mučili: jaz se ne bom naročil na knjige, da pa niste zastoj prišli, medtem je vzel listnico iz žepa, imate tukaj petdesetak namesto provizije, ki bi jo pri meni zaslužili!«

Janeza je kar odneslo skozi vrata. Odslej se je bal finančnih ministrov po velikih podjetjih in tovarnah kot dolga in se jim je vnaprej dosledno ogibal. S tem pa mera še ni bila dopolnjena. Pot ga je zanesla tudi v domačo kmetijsko zadrugo, kjer se je — smola pa taka — spet zaletel naravnost v knjigovodjo Numaro. Ta je sicer zelo napreden možak, rad hodi na sestanke in na njih tudi veliko diskutira. S tem in drugim si je pridobil glas nekakega ljudskega tribuna in ljudje na njegovo besedo precej dajo.

»Jaz se na knjige že ne bom naročil!« je Janezu zabrusil tovariš

Numara. »Še kajtenge komaj pogledam, kaj mi bodo knjige!«

Seveda potem v zadrugi tudi z drugimi ni bilo nič, preveč imajo v časteh in spoštujejo mnenje svojega kolega Numare.

Janeza so te storije okrog računovodij precej potle in se je celo pridružil, da bo nabiranje naročnikov za Prešernovo družbo obesil na klin, ko pa mu skoraj vsi vselej in povsod očitajo tisto provizijo. Vendar pa je zmogalo v njem potrpljenje in slej ko prej je Janez Zebre v Otoku med najprijadnejšimi poverjeniki Prešernove družbe v vsej okolici.

Rastko Bradaška



Pes kot vprezna žival je vzbudil zanimanje Kozinčanov

NAŠ DOMAČI FELJTONČEK

Da je le iz Trsta...

Elija Tresk je skromen državni uslužbenec tam nekje okoli enajste plačilnega razreda. Nekako peto leto je vprežen v zakonski jarem s šarmantno Lilijo, ki si je baje to angelsko ime nadela sama v tisti dobi, ko še ni mogla izgovarjati imena Cecilija. Izkušeni poznavalci ženske rase se ji radi dobričajo, da je čistokrvni španski tip, andaluzijska lepota, posebljena Carmen in kaj vem kaj še vse! Kljub zagoreli polti in kakor noč črnim, valovitim lasem, izpod katerih se spogledljivo kaže končica majhnih uhljev, na katerih visita zlata obročka takisto španske velikosti, kljub vsemu temu, pravim, trdi nevaležni njen življenjski drug Elija, da je Lilija čisto navadna — oprostite — trapa.

»Priatelj Tresk, ali si vedno tako »nežnega« mišljenja o svoji boljši polovici?« ga je nekdo pobaral, ko je ondan v kavarni robantil in se dušil, da tako ne pojde in ne pojde več naprej:

»Odkar hodi v Trst, se je nekje nalezla modne norčavosti. Saj ti ob najlepšem vremenu leta po cestah s tistim dežnikom, ki je nasajen na škofsko palico,« se je hudoval Elija.

»Pretiravaš, Tresk, grdo pretiravaš!« so ga ogovaljali tarokisti in si

skrival pomežikovali. Tresk pa je rental naprej:

»Ona pretirava, ne jaz, tako vam povem! Jaz ne nosim dežnika s škofsko palico, niti ne hodim v Trst kupovat tistih šiljastih, dolgotopih in tenkopetih obuval. Če bi si nataknil jaz take čevlje na noge in stopil v njih na ulico, stavim, da bi me prvi miličnik pobaral za orožni list.«

»Pretiravaš, Tresk, močno pretiravaš,« so si spet pomežiknili tarokisti.

»Estetičnega čuta nimam, zato ne morem razumeti ženske mode,« se je nekdo obregnil. To pa je Elijo še bolj razvnelo. »Tudi tebi bi splahnel estetični čut, ako bi ti žena tako nestetično praznila denarnico, kakor jo meni. Po sedemdeset lir je dobila za sto dinarjev in kupila v Trstu čevlje za šest tisoč. Dva para takih, ali pa še lepših, trpežnejših pa prav gotovo, bi lahko dobila doma. Je to estetično, a? In zdaj grozi, da bo prihodnjič prišla iz Trsta v takem plašču, da je še poznal ne bom. Dvanajst parov nogavic sem zadnjič navekel iz neke škatle, pa pravi, da nima kaj natakni na noge in da si mora v Trstu omisliti vsaj 4 pare najlone za prvo silo. Ne morem nositi teh staromodnih cunj. Nočem, da bi se mi ljudje smejali, češ, pogledajte jo, ženo uradnika Treska! Otrok tako nima in sem torej edino jaz tvoja mala, zlata punčka, ali ne, Lolo? — Tako me tolaži, vidite! Torej nje naj ne bo sram, ampak mene, ki me že tako in tako ogledujejo, kakor

da kradem, pomežikovali, ropam! Usmilite se me, ljubčki, res sem lolo, lolo na kvadrat! Svetujte, pomagajte!« Nesrečni Elija Tresk si je naročil osmo merico kraškega tropinova. Na jok mu je šlo, oči so silile iz jamic in krvavo pobilskavale.

»Pretiravaš, Elija! Hvaležen in srečen bodi, da imaš lepo ženo! Če bi se ji lovilo pet otročjev okoli krila, kakor moji, bi jo minilo poženje po tržaški modi.« Tako mu je povedal Silvester Mencal, če popraskal po neobritem podbradku in pričel mešati karte.

»Saj nič ne rečem, rad jo imam, zato sem jo vzel. Toda čemu v Trst po drage in slabše stvari, ko imamo v domačih trgovinah cenejše in boljše? Ženska pamet hodi svoja pota, pa si pomagaj, če moreš!« je vdano popuščal Tresk.

»Ni važno, da je dražje, glavno je, da je danes iz Trsta, to danes velja, Tresk, ne samo za tvojo Lilijo, ampak za vse, ki se jim zdi tisto, kar je tuje, neznansko imenitno, kar je domače, pa omalovažujejo in prezirajo.« Tone Sršen je s trpko nakremženimi ustnicami povedal svoje mnenje in nihče mu ni ugovarjal. J. Z.

Samo člani Prešernove družbe dobe za 500 din 7 knjig. Člane vpisujejo vsi poverjeniki, knjižarne in uprave. Pohitite z vpisom!

DESET LET KOVAČNICE NAŠIH PONOSNIH POMORSČAKOV

Od šolarja do kadeta

(Nadaljevanje)

Povprašal sem starejšega dijaka pomorske šole, od kod njihova zamisel sedaj že tradicionalne vsakoletne prireditve ob pričetku novega šolskega leta — pomorskega krsta. Pa sem slišal o prastari navadi menda vseh pomorščakov sveta, da svojega mlajšega tovariša na prvi vožnji čez ekvator vsega oblijejo. Tako je novinec »krščen« in šele s tem postane enakopraven član posadke.

To navado so prevzeli že takoj prvi gojenci pred desetimi leti ustanovljene pomorske srednje šole in od tedaj naprej jo gojijo skozi jesen, seveda v posebej prikriti obliki. Tako dobiva počasi že značaj krajevne značilnosti za mesto Piran in kaj kmalu bi mogla veljati za svojevrstno turistično privlačnost, če bi jo lahko časovno približali turistični sezoni.

Moram pa reči, da je ekvatorski krst prava nedolžnost v primerjavi s krstom gojencev. O tem nas prepričajo že priprave, ki pomenijo za marsikatero nadobudnega pomorščaka košček nesreče in zatika. Kajti sodniški zbor samih »starih morskih volkov« je neusmiljen in zna iz pripravljene zyleči vse grehe, ki bi jih mlad pomorščak pač ne smel imeti. In kaj je hujši greh kot to, da tak »zelenec« ne zna plavati? Posebno še, če je to zamolčal pri vpisu v šolo! Tri pike! Nič več kot tri, toda... zagrnimo še za sedaj posledice in plašč usmiljenja in počakajmo, kaj bo iz tega.

Da bi stari morski volkovi že pokazali vsaj malo, da krst ni šala, ampak preklemsko resna

reč, naložijo grešniku kar takoj kazni, da bo mogel do samega dne težke preizkušnje nekoliko premišljevati o vsem tem, kar ga še čaka. Pričakovati pa ima tem več, kolikor več grehov so mu izbezali ali pa kar sami naložili.

Največ črnih pik se menda nabere ob kočljivem vprašanju: Zakaj hočeš postati pomorščak? in pa: Kaj je najvažnejše mornarjevo opravilo? Odgovor je namreč vselej napačen, pa naj bo še tako



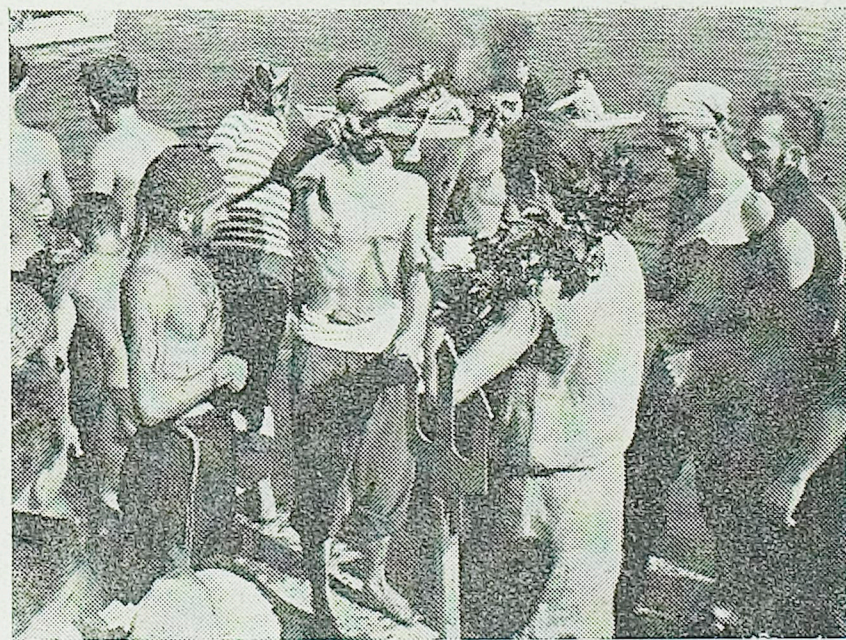
Bodoči mornar se mora privaditi plavanju

skrbno pretehtan. K vsemu temu pa še tako pisane in mnogotere zgodbe, ki jih najraje pripovedujejo svojim mladim tovarišem krščenci iz prejšnjega leta! Te zelence docela zbegajo, tako da ima le malokdo mirno spanje tiste noči pred velikim dogodkom.

Naslednjega jutra pač ni treba vleči dežurnemu v domu odev z zaspancev — že navsezgodaj je vse živo. Pred vrati doma že stoji mrka straža v opravi kdo ve kakšnega vojščaka iz Neptunovih časov in gorje zelencu, ki bi se poskušal izmuzniti! Trobentač zatrobi, bobnar zabobna in žalostni spreved v vrečevino odetih novincev stlačijo v tesno barčico. Odvlečejo jih neznankam.

Toda kmalu se pojavi pred pristaniščem piratska ladja s samim gospodarjem morja, vsemogočnim Neptunom. Neptun je dobro poučen o vseh svojih najmlajših služabnikih, ki se stiskajo v barki in čakajo, da pride na vrsto njihovo, od komisije morskih volkov podeljeno ime, skrbno vpisano v matično knjigo. Poklicani se izkrca na pomol in tedaj se prične glavni, osrednji obred, med katerim vzbuja menda največje spoštovanje bridki bokal, do roba napolnjen s še bridkejšim napojem: morskovo, ki jo morajo novinci izpiti do dna. Toda gorje, če je kdo neroden in mu zdrkne ena sama kapljica po nakremženi bradi v morje! Ustrezljivi pirati znova napolnijo takemu srečnemu najmanj politrski bokal in tedaj se menda vsakdo premisli, biti še enkrat neroden.

Nazadnje se mora zelenec tudi zunanje pobleže seznaniti z morjem, ki ga bo odslej spremljalo na



Vse okoli »krsta« v piranskem pristanišču

vsej življenjski poti, seveda če bo kandidat priromal po strmih bregu do kadetske časti. To se pravi, da se mora podvreči neprosto-voljni kopeli in če ni zelenec pred tem pohitel in se naučil plavati, se bo tokrat prav gotovo. Močne roke piratov ga v loku zaženejo v sredo neusmiljenih »morskih psov«, ki prežijo na nespretna in ga poskušajo požreti s »tunkanjem«, kar se jim vselej posreči, posebno še, če se nesrečnež ne znajde; le najspretnjšim, ki so v vodi kakor doma, se posreči prelisčiti jih in pobegniti s podvodnim plavanjem

na suho, kjer si domala vsi najprej »izperejo« želodec, potem pa odhitijo premočeni v dom; tam je že vse preskrbljeno za preprečitev morebitnih posledic.

Glavno pa je, da je vse za njimi in da kljub vsemu strahu vendarle ni bilo tako hudo. Ob popoldanski pogostitvi je že vse pozabljeno. Ostanje pa spomin za vse življenje na njihov prvi krst, združen s prijetno zavestjo zelenec, da se že morejo šteti med prave pomorščake, čeprav so šele na prvi stopnici do svojega daljnega cilja.

(Dalje prihodnjič)

N A Š I V Z G O J N I P R O B L E M I

Pionirski sveti pred novimi nalogami

Na ustanovni skupščini Okrajnega odbora DPM, ki je bila meseca januarja t. l. v Kopru, je bil izvoljen tudi Okrajni pionirski svet, z namenom, da bi prevzel pobudo za uspešnejše delo otroške organizacije v našem okraju.

Poročila članov oziroma zastopnikov občinskih pionirskih svetov, obravnavana na 1. skupni seji v Kopru, 14. t. m., potrjujejo prvotne domneve, da se bodo pokazali vidni uspehi le tam, kjer so pristopili že v začetku k resnemu izvajanju programa, zadanega na ustanovni skupščini. Izkazalo se je namreč, da v posameznih občinah le niso popolnoma razumeli bistva reorganizacije pionirskih odredov oz. najvažnejših nalog s tega področja. Pionirski sveti so se formirali v glavnem le v občinskih centrih, medtem ko v manjših krajih ni tako. Starešinski sveti pri posameznih pionirskih odredih še niso bili izvoljeni povsod, zato je skrajni čas, da to store povsod, kjer obstoji pionirski odred in najbolj ustrezno okolje — šola. Ker vodi starešinski svet delo odreda, bo treba izbrati članov posvetiti vso pozornost. 3—7 članski odbor zastopa predvsem učitelja, ki se je že bavil s pionirji, dalje nekdo iz šolskega odbora ter vodje krožkov, ki so neposredno odgovorni za delo s pionirji v krožkih. Po možnosti naj bo zastopan v starešinskem svetu tudi član, ki bo odgovarjal za organizacijo priložnostnih praznovanj, kot so n. pr. Dan republike,

novoletna in pomladanska praznovanja. V sklopu te dejavnosti bodo lahko izvedene še razne druge akcije, seveda s sodelovanjem vseh članov pionirskega starešinskega sveta.

Zaradi boljše koordinacije in enotnega izvajanja vseh organizacijsko-tehničnih del, se bodo prav gotovo obnesla posvetovanja, ki jih naj po potrebi skličejo občinski pionirski sveti.

In končno pripada mesto v pionirskem svetu tudi članu-mladincu, ki naj ga predlaga občinski komite mladine. Kolikšen bo lahko prispevek mladine, če pomislimo samo na organiziranje skupnih izletov, taborjenj in raznih praznovanj, ki bi jih zaupali mestnim ali vaškemu mladinskemu aktivu!

Predsednik Okrajnega odbora DPM, tovariš Jože Valentič, ki je vodil posvetovanje, je v nadaljnjem razpravljanju nakazal nekatere osnovne oblike dela s pionirji in poudaril važnost krožkov, ki ponekod že uspešno delujejo. Opozoril je tudi na sodelovanje pionirjev v raznih kulturnoprosvetnih društvih, ki čisto pozabljajo na podmladek in pomladitev svojih vrst. Vse to sodi k izvenšolski dejavnosti in je torej ena prvih nalog starešinskih svetov.

Za manjše kraje, kjer ni vseh pogojev za tovrstno dejavnost, je tovariš Valentič opozoril na minimalne možnosti dela: prireditve ob največjih praznikih, sprejem pionirjev v organizacijo, skrb za kroje in nabavo prapora... Brez posebnih težav lahko starešinski sveti pripravijo izlete in organizirajo razne akcije — okrasitev grobov padlih v NOV, ureditev parkov in javnih nasadov, ustanovitev prometnih krožkov itd.

O delu pionirskih svetov so poročali člani s terena. Iz teh poročil je bilo razvidno, da sloni težje delo s pionirji na prosvetnih delavcih, vse premalo pa se zanimajo za otroško organizacijo člani družbenih in množičnih organizacij. V občinskih centrih imajo v glavnem že vsi odredi svoje starešinske svete, ki posvečajo vso skrb raznim krožkom. Vzorno uspevajo v Sežani, kjer delujejo kar štirje krožki.

Pred zaključkom posvetovanja je predsednik Okrajnega pionirskega sveta, tovarišica Ida Gec, marsikaj predlagala za uspešnejše delo s pionirskimi odredih. Opozorila je člane na Teden mladosti v mesecu maju, ko bo pomladanski glasbeni festival, kjer naj bi sodelovalo čim

več pionirskih pevskih zborov, ter na pionirski šahovski turnir, kjer se bodo pomerili mladi šahisti. Tovarišica Gecova je nadalje poudarila, da naj prizadevanja pionirskih svetov podprejo društva prijateljev mladine, ki imajo prav na tem področju največ možnosti aktivnega posega v vzgojo naših otrok.

Z obvezo, da bodo do konca meseca marca vzpostavljeni na celotnem območju našega okraja pionirski sveti in da bo do 25. maja opravljen svečan sprejem pionirjev v starosti od 7. do 14. leta v otroško organizacijo, so člani občinskih pionirskih svetov zaključili svoj prvi posvet, ki je pokazal potrebo po stalnem sodelovanju pionirskih svetov že v prvi fazi nove smeri pionirske organizacije.

B. Borovič



Te dni je v Ilirski Bistrici zaključil z delom gospodinjski tečaj. Glavni učni predmeti na tem tečaju so bili: ohranjanje hranilne vrednosti naših prehranskih predmetov, dalje večja uporaba sadja in zelenjave v naši prehrani v domačem gospodinjstvu, potem ročna dela, zdravstvo s posebnimi poudarki na negi dojenčka in še stanovanjska kultura. Tečaja se je skozi tri mesece redno udeleževalo 24 žena in deklet. Prireditelj je bilo društvo »Napredna žena«, vodili sta tečaj Nagodetova in Kregarjeva.

ŽENE PO SVETU

Tunizijske žene so zmagale

V islamskem svetu velja načelo:

»Lahko si vzameš štiri žene in toliko priležnic, kolikor jih lahko vzdržiš!« Seveda se s tem dovoljenjem lahko okoristijo le bogati sloji, kajti ljudstvo živi v revščini in nima toliko sredstev, da bi si moški lahko privoščili poligamijo in imajo navadno kljub arabskim navadam le eno ženo.

Vsekakor je ta stara islamska tra-

Priprave za praznovanje 8. marca v Ilirski Bistrici

Žene in dekleta, pa tudi šolska mladina v Ilirski Bistrici se že vneto pripravljajo, da bodo čim lepše proslavile vsakoletni praznik žena — 8. marec. Pripravljajo lepo večerno akademijo, za katero so že določile program in zadolžile posamezne žene in dekleta za njegovo izvedbo. Po akademiji bo vesela zabava, na katero bodo seveda povabljeni tudi moški.

Na akademiji bo sodelovala bistriška Svoboda, dijaki gimnazije, glasbena šola in drugi. Kljub pomanjkanju sredstev žene upajo, da bo proslava uspela, saj so jim svojo pomoč obljubile tudi druge organizacije.

Lepilo za usnje napraviš tako, da v železni posodici dobro premešaš enake dele gutaperče in drevesne smole. Gladke usnjene dele odrgneš z brusilnim papirjem, da postanejo raskavi, kajti tako lepilo bolje in hitreje prime. Zmes se uporablja, dokler je vroča in se v vodi ne kvari kot navadno lepilo; kakršnega uporabljajo čevljarji.



Dve lepi spomladanski obleki



Mlado tunizijsko dekle

Konec čevljev z visoko peto

Da! Tako odgovarjajo na zastavljeno vprašanje modni diktatorji. Čevljarji pa so pripravili že prve udobne obutve.

Pravijo, da letošnja moda teži predvsem za praktičnostjo in udobjem. Toda kdo bo temu verjel? Sicer pa je nove modele moč kaj lahko zagovarjati. Čevlji ne bodo več tako koničasti, peta bo nižja in širša. Prav v tem so glavne spremembe. Te novosti, ki pravzaprav niso novosti, marveč le vrnitev k staremu, bodo marsikatero ženo razveselile. Moderna obutev bo predvsem zadovoljila vse, ki mnogo pešajo in so jim bili dosedanja čevlji le vir skrbi in muk. Res je bila dosedanja oblika veliko bolj elegantna, zato pa tem manj praktična.

V tesnem čevlju s tanko in visoko peto se žena ne more počutiti varno, še manj pa udobno. Tudi za zdravje niso bili taki čevlji priporočljivi, ker povzročajo razne motnje; toda ker so bili moderni, smo kaj radi segale po njih. Njihova doba je minila; polagoma bodo izginili iz ospredja, toda ne popolnoma! Še vedno nam jih bodo priporočali, še vedno jih bomo

rače obule, toda le kot večerne čevlje, čevlje toalet.

Najnovejši modeli se vračajo k stari obliki, katere sprednji del spominja na račji kljun. Tako so prišli v modo spredaj zaokroženi, ne več tako tesni čevlji, s širšo in ne previsoko peto, ki je običajno vedno iz usnja.

Med je važno hranivo

V naši prehrani še vedno vse premalo cenimo pravo vrednost medu. Ena žlica meda zaleže več kot eno jajce ali 1 deciliter mleka. Kot je znano, računamo hrano po kalorijah. Če ima 1 kg mesa 1000 kalorij, ima 1 kg jajc 1613, en kg medu pa kar 3250 kalorij.

Matere, ki nimajo dovolj hrane za dojenčke in morajo dodati umetno hrano, naj jo izpopolnijo z medom. V začetku naj dajo le majhne količine, ker med odvaja, če se pa ne pokažejo motnje pri prebavi dojenčka, mu lahko količino zvečajo. Če bodo dobivali otroci poleg hrane tudi med, se bodo lepo razvijali in bodo odpornejši proti boleznim.

Tudi pri prehladu med pomaga, če ga damo v čaj, vendar mora paziti, da tekočina nima več kot 50° Celzija, ker višja temperatura uniči koristne sestavine v medu.

Z medom pa se da dobro pripraviti tudi cela vrsta drugih jedi. Tako n. pr. jabolčni zvitek, kompot, medeni pustni krofi, medena torta, navadni in nadevani medenjaki ter medeni kruhek. Znana so tudi dišeča in šumeča medena vina.

Gospodinjski tečaj v Mali Bukovici pri Ilirski Bistrici

Podoben, samo nekoliko krajši gospodinjski tečaj, kakor ga je društvo »Napredna žena« priredilo v Ilirski Bistrici, je te dni začel z delom tudi v Mali Bukovici pri Ilirski Bistrici. Tečaj dela pod geslom »Sodelovanje mesta in vasi«. Strokovno in splošno izobraževalno vodstvo je v rokah marljive Mimice Kregarjeve, obiskuje pa ga redno 14 deklet in žena.



Lepa črtasta jopica, ki nam bo praktično služila v bližajočih se pomladnih dneh

Šolski uspehi in težave v ilirskobistriški občini

(Nadaljevanje na 6. strani)

slabo stanje šolskega inventarja in učnih pripomočkov v šolah v Novokračinah, Kuteževem, Zabičah, Preložah, Harijah in drugje.

Za izboljšanje šolstva na področju občine predlaga svet za šolstvo tole:

• V skladu s šolsko reformo je treba izdelati osnovni program za gradnjo novih šol. V ta namen naj se izloči 50 % sredstev stanovanjskega sklada za sklad za gradnjo novih šol. Takoj je treba izdelati idejne in detajlne gradbene projekte za gradnjo teh novih šolskih poslopij.

• Nujno je treba izpopolniti šolski inventar predvsem v naslednjih šolah: Novokračine, Zabiče, Kuteževo, Vrbovo, Harije, Prelože, deloma Prem in osnovna šola v Ilirski Bistrici, na Velikem Brdu ter v Sabonjah.

• Nabaviti je treba opremo in orodje za kmetijske nadaljevalne šole v Ilirski Bistrici in v Premu.

• Šivilsko šolo v Ilirski Bistrici je treba postopoma preusmeriti v industrijsko in v zvezi s tem preskrbeti potrebni inventar.

• Več skrbi je treba posvetiti učnemu kadru in mu nuditi širše možnosti za nadaljnjo strokovno izobrazbo. V ta namen je treba ustanoviti poseben sklad za štipendije.

• Iz šolskih prostorov je treba izseliti privatne stranke.

• Temeljito je treba analizirati delo šolskih odborov in organizi-

rati občasna medsebojna posvetovanja. Po preteku mandata sedanjim šolskim organom je treba pri bodočih volitvah posebno skrbno pretehtati kandidate za nove šolske odbore.

• Zaostriti bo treba skrb nad tistimi šolskimi zgradbami, ki so precej dobro urejene, in nad vsem njihovim inventarjem.

• Šolski odbori naj med drugim skrbijo tudi za pravilno črpanje šolskih proračunov.

ŠTRUCA S SKUTO

25 dkg skute, 20 dkg sladkorja, 10 dkg surovega masla ali margarine, 2 jajci, 50 dkg moke, 3 dkg kvasa, škodelico mleka, ščepec soli, limonine in pomarančne lupinice, po želji še nekaj rozin.

Iz zdrobljenega kvasa, malo mleka, žlice sladkorja in žlice moke postavimo kvas. Ko malo naraste, ga zažvrkljamo z raztopljenim surovim maslom, jajcema, sirom, soljo in sesekljanimi limoninimi oziroma pomarančnimi lupinicami. Dodamo še moko in prav previdno prilivamo mleko ter vse skupaj zgnetemo v sladko testo. Biti ne sme premečko, zato naj bo tudi sirček primerno ocejnjen. Ko testo vzhaja, ga pregnemo, vgnemo hkrati vanj nekaj rozin in ga nato denemo na pomaščeno in pomokano plečevino ali pekač. Vzhajano testo namažemo z raztopljenim surovim maslom in potresemo z debelim kristalnim sladkorjem.

ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE

ČEŠPLJEV KAPAR — LECANIUM CORNI

SPOZNAJMO GA - UNIČIL NAM JE MILIJONE

Češplja je sadež, po katerem brez dvoma vsako rad seže. Na področju našega okraja dobro uspeva, vendar pa so dobro oskrbovani in zdravi nasadi dokaj redki. Ko je leta 1880 trtna uš — filoksera — uničila v naših krajih vinograde, so sadjarji začeli zasajati češpljeva drevesa. Uspevala so dobro vse do pred kakimi tridesetimi leti, ko jih je začel uničevati češpljev kapar. Ta škodljivec je v letih 1925 do 1930 uničil v Jugoslaviji okrog 15 milijonov češpljevih dreves in prizadejal nekaj milijard dinarjev škode. Da bi se ga znali varovati, je prav, da se z njim pobliže seznanimo.

Na sto metrov ga spoznamo

Kljub temu, da so samice maja, ko so največje, dolge le 4 do 6 mm in visoke ter široke 2 do 4 mm, njihovo prisotnost lahko ugotovimo že od daleč. Listje dreves postaja namreč poleti rumeno, pogosto tudi črno in odpada; debela in veje pa porjajo. To je dokaz, da dreveje strada ali pa ga je napadel češpljev kapar.

Okrog 20 milijonov uši na enem drevesu

Ko v maju oziroma juniju samica doraste, se priplepi na lubje s posebno lepljivo snovjo in prične odlagati jajčeca. Vsaka samica jih odloži 2500 do 3000. Jajčeca so prozorna-bela in ostanejo pod samici, ki takoj, ko jih odloži, poginejo in se posušijo. Tako ostane od njih samo polkrožna kapica, ki štiti jajčeca do konca julija, ko se iz njih razvijejo rumene ličinke.

Mlade ličinke so zelo živahne. Čim se izležejo in vse do septembra, ko zrastejo, izsesavajo spodnjo stran listja. Nato se v septembru preselijo med debelejšje veje, v razpoke na deblu in v druge zaščitne dele drevesa, kjer ostanejo do februarja oziroma do marca. S prvimi spomladanskimi sončnimi žarki pa prilezejo iz zimovališč in se do maja hranijo s sočnimi vejicami. Takrat ležejo jajčeca, se pravi, da imajo le enoletno življenjsko dobo. Ličinka dvakrat napade okuženo drevo, to je med majem in septembrom in med februarjem in majem. Zato je razumljivo, da drevo iz leta v leto hira. Plodovi postajajo vedno bolj drobni, brez okusa, suhi in pogosto tako črni,

kakor da bi jih potegnili iz dimnika. Drevo propade v štirih do petih letih.

Zakaj so drevesa črne barve?

Ličinka češpljevega kaparja se hrani s sokom, ki ga izsesava s posebno tenko cevko. Vsega naenkrat ne more porabiti, marveč ga delno razlije po listih, vejah in deblu. Na tem sladkem soku se razmnožijo posebne gljivice, imenovane sajevke ali fumage. Zato so drevesa črne barve, saj jih je napadla sajevost, ki je posledica okužbe po češpljevem kaparju.

Zatiranje češpljevega kaparja

Na vejah in na deblu boste verjetno zapazili pol okrogle ščitke od lanskega leta ali pa ličinke brez ščite. Če ščitke pritismo, se bo pokazal bel prah. To so luske ličinke, iz katerih so se lani razvile ličinke. Čeprav so ličinke brez ščite, lahko preživijo zimo, ker jim tudi najhujši mraz ne škoduje. Nevaren jim je le pozen mraz, to je v aprilu ali maju, ko začne izsesavati sokove in so z njimi nasičene.

Pri zatiranju je važno, da izkoristimo čas, ko so ličinke nezavarovane. Najuspešnejše je zato zimsko škropljenje, ko uporabljamo Rumesan olje v 1—2 % koncentraciji, ali Rumesan pasto v 1 % koncentraciji ali pa Kreosan v 1 % koncentraciji. Ta tri zaščitna sredstva so strupena in je treba biti pri njihovem uporabljanju zelo previden. Potrebne so zaščitne obleke; škropiti moramo v smeri vetra; med škropljenjem ne smemo ne piti ne kaditi. Primerna zaščitna sredstva so tudi Parapin, Dinosan in žvepleno-apnena brozga.

Kmetovalci, zavedajte se, da lahko češpljevega kaparja popolnoma uničite že samo z enim dobro opravljenim zimskim škropljenjem. Zato ne zamudite priložnosti, zahtevajte nasvete in podrobnejša navodila pri področnih kmetijskih združenjih in pri kmetijskih referentih občin. Škropljenje mora biti opravljeno po vsem okuženem področju. Ker so uši zelo majhne in jih veter lahko nosi tudi do 10 km daleč, bo zatiranje uspešno le, če bodo sodelovali lastniki vseh okuženih dreves istočasno. Ker pa češpljev kapar napada tudi slive, breskve,

orehe, lesko, ribez, vinsko trto, akacijo, brest in jesen, je prav, da med škropljenjem pregledamo omenjena drevesa, če niso morda okužena.

Lanskoletni uspehi

S prizadevanjem kmetijskih strokovnjakov je škropljenje prodrlo tudi v precej oddaljene vasi. Uspehi škropljenja so bili najbolj vidni pri odkupu sadja, o čemer so se prepričali člani KZ Slivje, Brez-

vica in drugih. V Klancu, Presnici, Mihelu in Vrhpolju pa je bilo njihovo sadje tako sajasto, da so ob dotiku z njim postale roke črne. Na posvetovanjih in predavanjih v zvezi z zatiranjem češpljevega kaparja pa so kmetovalci izjavljali, da so se že prepričali o uspehu škropljenja lani ter da pričakujejo, da bodo letos z večjo pomočjo kmetijskih združenj pri zatiranju tega nevarnega sadnega škodljivca dosegli še večje uspehe.

Inž. Angelina Gaberc

Ob II. razstavi vin koprške Kmetijske zadruge

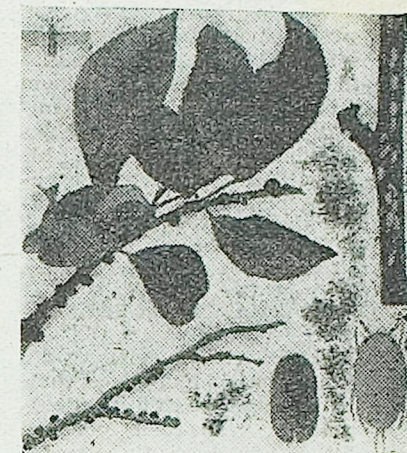
Več znanja in izkušeni - boljše vino

V petek dopoldne je bila v navzočnosti predstavnikov občinskega ljudskega odbora, predsednika ObLO Mirka Jelerčiča ter podpredsednika Leopolda Caharije, dalje zastopnikov občinskega odbora SZDL Karla Štruklja in Ivana Korosca, odprta druga razstava vin Kmetijske zadruge Koper in okolice, ki so ji prisostvovali tudi republiški ljudski poslanec Anton Ukmar ter predsednik Okrajne združne zveze Franc Kralj-Petek.

Razstavili so 59 pridelkov vinogradnikov koprške občine. Med razstavljenimi vini je bilo 8 vzorcev mešanih belih vin, 12 vzorcev sortnih belih vin, 17 vzorcev mešane črne in 22 vzorcev refoška. Namen razstave je bil, prikazati proizvodnjo vin na področju KZ Koper in okolice ter ugotoviti, katere sorte najbolj uspevajo z ozirom na njihovo kvaliteto in na komercialno vrednost. Razstava je tudi pokazala pomen pravičnega kletarjenja.

Posebna ocenjevalna komisija, ki je proučila vrednost razstavnih vzorcev, je ugotovila, da je bilo letos zaradi dobrega kletarstva veliko manj pokvarjenega vina, kot so ga imeli vinogradniki lani. Komisija je tudi ugotovila, da je bil letošnji pridelok črnega vina boljši od lanskoletnega, imel pa je šibko barvo. Podobna ugotovitev velja tudi za bela vina in to predvsem zaradi slabega kletarjenja. Ob tej priložnosti so strokovnjaki za vinogradništvo izrazili mnenje, da bi morali z ozirom na specifične pogoje našega obalnega področja posvetiti predvsem pozornost povečanju proizvodnje črnega vina. Ugotov-

ljeno je namreč, da je prav področje ob slovenski obali najbolj primerno za gojitve tistih vrst trte, ki nam dajo črna vina, takšna, ki se lahko vzorejajo s kvaliteto mednarodno priznanih francoskih črnih vin. Zato so predlagali, da bi v hribovitih legah gojili sorto kabernet; v nižjih legah obmorskih krajev pa bi gojili sorto merlot, refošk pa na specialnih legah. Od belih vin priporočajo naši strokovnjaki, da bi gojili predvsem malvazijo, pri tem pa ne bi smeli pozabiti na namizno grozdje. Le-to je namreč velikega pomena za sadjarstvo teh krajev in posebno sorto Panse prekoče in Kraljica vinogradov sta najbolj primerni za gojenje v Slovenski Istri. Potrebno bi bilo tudi povečati napore za čim hitrejšo obnovo vinogradov in to na večjih površinah s selekcioniranim trsnim materialom, ki naj-



Češpljev kapar v vseh stadijih razvoja

bolj ustreza obmorskemu terenu, in napore za izboljšanje kletarjenja.

Ocenjevalna komisija pa je v ponedeljek ocenila vrednost razstavljenih vin in odločila:

Dve prvi nagradi se priznata Antonu Lukaču iz Montinjana 8, ki je za refošk dobil 85 točk, ter Josipu Babiču iz Vanganela 20, ki je za borogonjo dobil tudi 85 točk.

Dve drugi nagradi sta dobila Elio Sabadin iz Sv. Ubalda 17 za refošk (84 točk) in Virgilij Olivo iz Sv. Ubalda 2 za borogonjo (83 točk).

Tretje nagrade so prejeli: Karlo Sabadin, Zusterina 61, za refošk (82 točk), Josip Štulič, Smedela 146, za refošk (82 točk), Angel Cergol, Smedela 43, za malvazijo (82 točk) in Pietro Divo, Koper, za mešano črno vino (72 točk).

Od primitivnega maslarstva do sodobnega sirarstva

Tolminski sir, ta je pa dober!

Le priletni tolminski očanci ter stare knjige vedo povedati o pravi revolucionarnem preobratu v predelavi mleka, ki je bil na Tolminskem po letu 1870. Predniki današnjih Tolmincev so se ukvarjali s poljedelstvom, saj so imeli v teh krajih včasih dovolj sočnih pašnikov, na katere nas danes spominjajo planšarske staje z ložami za živino.

Obsežni podi med Bohinjskim jezerom, Sočo in Lepeno so bili nekoč pokriti z bujnimi zelenimi gozdovi in tratami. Danes pa se tod košati kamnato melišče, travnata ruša se trga in nastajajo vedno večje goličave. Med skalami se odpirajo groblje in gozdni pas se umika vedno nižje. Vzrok temu je bilo prekomerno pasenje koz, pa tudi same prirodne sile so naredile svoje. Do osvoboditve je bilo le malo volje, da bi ustavili razdiralno delo narave s pogozdovanjem in pregradami in da bi zavirali širjenje melišč ter z njimi nastajajoče goličave in erozije. Zato so okameneli podi med Koritnico in Sočo in po drugih tolminskih planinah. Danes pa, ko je kozjereja močno zavrla in ko gozdarski strokovnjaki ozdravljajo nerodovitost tolminskih planin z raznimi tehničnimi posegi, dobiva živinoreja vedno večji obseg.

Leta 1874 je na Razoru, kjer se je pasla živina iz Poljubina na Tolminskem, začel švicarski mlekar Hilt izdelovati ementalški sir. To je bil začetek tolminskega sirarstva. Poskusno obratovanje je tako uspelo, da so že jeseni istega leta ustanovili prvo združno mlekarno s 23 člani.

Po zgledu poljubinske mlekarne se je razvilo mlekarstvo in sirarstvo tudi v Bohinju, ki se je stalno širilo vse do prve svetovne vojne. Le-ta je sirarstvo na Tolminskem zavrla. Po vojni pa so Tolminci začeli obnavljati porušene objekte, vendar pa proizvodnja sirarstva in mlekarstva v letih med obema vojnima ni dosegla take zmogljivosti, kakor bi jo lahko. Strokovna neusposobljenost teda-

nega mlajšega rodu Tolmincev — mlekarjev in sirarjev in pa tudi nezadovoljiva tehnična oprema sta zavirali predelovanje mleka. Bili so tudi primeri, da so bili izdelki vrednostno slabi in čestokrat neprimerni za ljudsko prehrano. Podobno stanje je bilo tudi v prvih letih po osvoboditvi, saj še marsikatera mlekarna na Tolminskem dela v enakih pogojih kot pred 60 oziroma 70 leti. Tehnična oprema se v teh obratih ni bistveno spremenila in je še skoraj 80 manjših vaških mlekar, ki nimajo sodobnih strojev za predelavo mleka v sir in maslo ter vlada v njih splošna neurejenost. Ti obrati, ki ne ustrezajo zahtevam današnjega mlekarstva, so brez zornih klet, naprave za izdelovanje mlečnih izdelkov pa so pomanjkljive. Zato ni nerazumljivo, zakaj vladal ponekod še star način predelave in je težnja naprednih kmetov po ustanovitvi sodobnega mlekarstva, ki je za Tolminsko velikega gospodarskega pomena, saj predstavlja osnovno panogo njihovega kmetijstva.

In kakor je pred 70 leti prišlo do prvega preobrata v mlekarstvu proizvodnji na Tolminskem, beležimo v preteklem letu drugi in to še pomembnejši preobrat. V Kobarihu so zgradili novo sirarno, za katero so potrošili okrog 223 milijonov dinarjev. Ta sirarna dela v sklopu gospodarske združne poslovne zveze v Tolminu brez večjih dobičkov in v korist članov kmetijskih združenj. Kmetijske zadruge namreč zbirajo mleko od proizvajalcev, ki reče dobre krave mlekarice, ter ga pošiljajo sirarni v predelavo. Tako prihaja v novo sirarno mleko iz vse kobarške doline, bovske kotline, breginjskega kota in iz vasi pod Krnom in Matajurjem. Skupna količina je okrog 3,7 milijona kilogramov letno, to je toliko, kolikor ga zdaj predelajo zastarele male vaške mlekarice, ki imajo v posameznih obratih od 150 do 600 kilogramov dnevne produkcije. Odkupne cene so ugodne, vendar pa se bodo povečale, če bo mleko s tega področja, ki je že znano po aromatičnosti in maslobi, še kakovostnejše, kar bo lahko dosežemo z boljšim načinom živinoreje.

P. J.

Pogovori za Šavrinskimi hribi

Niso daleč ljudje za Šavrinskimi hribi — pa vendarle reporterja le redkokdaj zanese pot mednje. Zakaj? Težko je odgovoriti na to vprašanje, ker človek nehoti občuti tudi delček svoje krivde, da je tako. Pa vendarle vasi in zaselki v slovenski Istri ne živijo prav nič drugačnega življenja kot tiste, ki so blizu širokemu svetu, do katerih vodijo lepše ceste in kamor se tudi reporter rajši in pogostje napoti.

Da — res je, ne živijo nič drugačnega življenja, niti vasi, niti ljudje. Kot vsi drugi, imajo tudi oni svoje težke, pa spet svoje lepe dneve, kakor vsi drugi pridno delajo in snujejo drzne načrte, ki jih potem z velikimi ali manjšimi težavami tudi izpolnjujejo.

Le nekaj je — morda življenje ljudi ni povezano s sedanostjo in preteklostjo tako tesno kot prav tu. Poslušajmo le istrsko ženo iz Kubeđa, ki nam s toplim spominom pripoveduje o tistih časih, ko je sama s svojim osličkom preživljala številno družino, številno zato, ker je pač bilo pri hiši mnogo otrok. Da — ona in njen osliček sta bila na poti ob lepem in gradem vremenu, na vseh poteh od Pazina do Trsta in ob sta prenašala skromne kmečke pridelke na trg velikega mesta.

Danes je drugače — istrskih žen skoraj ni več videti na dolgih cestah, in vse kaže, da je tudi osličkov manj. Zena, s katero se pogo-

varjamo, nekam zanosno pripoveduje, da je lansko leto obnovila leta in leta zapuščen vinograd. Pa ne tako, kot so to delali nekoč — s krampom in motiko — ne! Iz Kopra se je pripeljal tisti velik traktor in ga zoral. Zoral hitro in dobro.

Res — to pripovedovanje, ta razlika med starim in novim, vse je kaj značilno za lansko in letošnje življenje Istranov. Vedno pogostjeje namreč prihaja ta veliki traktor iz Kopra, da jim zorje zanamjene livade, da jim zrigola zapuščene vinograde, da bolje zrahlja težko, toda dobro in rodovito istrsko zemljo.

Kakor da bi se v teh dveh letih nekaj spremenilo tudi v življenju ljudi za Šavrinskimi hribi, spremenilo v toliko, ker se načrti o skupni obnovi zemlje polagoma uresničujejo. To pa tudi kaže, kako so zadruge globoko pognale korenine tudi v mišljenje in nehanje istrskih ljudi. O tem mam rade volje pripovedujeta oba upravnika zadruge v Gračiču in Gradinu in pristavljata še, kako vendar kmetijske zadruge ne morejo biti vse večne čase le trgovine, ampak da je zadnji čas, da njihovo delo, poglavitno delo, zastavijo tam na zemlji, v napredku kmetijstva.

Da — napredek kmetijstva. Poglavje, ki je v življenju naših Istranov več kot pomembno, kajti v tem je tudi njihova bodočnost.

Vsak vam pove, da je istrska zemlja dobra. Če jo tudi dobro obdelujemo, daje kar velik kos kruha, morda nič manjšega kakor tovarna ali pisarna. In v skupnem delu ter pomoči je tak napredek najlažji.

Vendar — nekaj pa je tu, kar bi utegnili zavreči ta prizadevanja. Vedno manj in manj je mladih ljudi, ki želijo ostati na svoji zemlji in vedno več je tistih, ki jih izvabi široki svet. Prav, da gredo v široki svet, v tovarno tisti, ki jim je to potrebno in ki jih zemlja ne more preživljati.

Toda tisti, ki bi jim zemlja, če bi jo obdelovali, dajala prav tako mnogo kruha? Ne, tem res ni treba oditi. Tako mi vsaj pripoveduje mladinec iz Gradina, potem ko pripomni, da moramo tudi njim, vaškim mladim ljudem, če hočemo, da ne bodo zapuščali svoje zemlje, nuditi čimveč razvedrila in znanja. Kako in kaj? Imajo lepe načrte: študijske krožke, kmetijske nadaljevalne šole, športna društva, predavanja in še marsikaj. In tu jim lahko pomagamo, ne morda toliko z denarjem kakor z dobro besedo, dobrim nasvetom, dobrim predavanjem.

Tako bi lahko nadaljevali te razgovore z ljudmi, ki živijo za Šavrinskimi hribi. Povsod bi videli in zvedeli, kako včerajšnji dan hitro izgineva iz njihovega življenja in samo v spominu, le v spominu ostajajo stari časi, ki so minili in jih ne bo nikoli več.

B. P.

V Pivki letos 25 novih stanovanj

Priprave za gradnjo stanovanjskih hiš v Pivki, kjer bodo letos zgradili 25 stanovanj, so v polnem razmahu. S krediti v višini 32 milijonov dinarjev iz občinskega sklada za zidanje stanovanjskih hiš bodo zgradili šest stanovanj za namene Občinskega ljudskega odbora ter šest stanovanj za delavce

SINDIKALNA PREDAVANJA

V Ilirski Bistrici so imeli te dni predavanja po sindikalnih organizacijah o marksističnih življenjskih osnovah z različnih področij človeškega udejstvovanja. Predavanja so bila zelo zanimiva, žal pa je bil obisk na njih bolj slab. Med člani sindikata ni bilo pravega interesa za to obliko izobraževanja, čeprav pa so bili udeleženci izredno zadovoljni.

KULTURNA PRIREDITEV JLA V DIVAČI

V nedeljo so v Divači nastopili z izbranim kulturno umetniškim sporedom pripadniki JLA in folklorna skupina iz Ilirske Bistrice. Sodelovali so recitatorji in pevci ob spremljavi harmonike in kitare. Vsi nastopajoči so bili za lepo izvedeno prireditev nagajeni s ploskanjem in javno pohvalo. Po prireditvi so pripadniki JLA priredili prosto zabavo.

V Komnu in Braniku so proslavili občinski praznik

ZIVLJENJE NA SVETLIH TRADICIJAH

Pretekli teden so prebivalci Komna in Branika proslavljali svoj praznik, posvečen spominu na 15. februar pred 13. leti, ko so v jutranjih urah požgali Nemci obe vasi, ljudi pa odpeljali v internacijo. To so storili iz maščevalnosti zaradi poraza, ki so ga doživeli 2. februarja, ko so borci Južno-primorskega odreda pod vodstvom narodnega heroja Antona Sibelje-Stjenke v soteski med Komnom in Branikom napadli in popolnoma uničili nemško kolono.

V Komnu so v spomin na ta dogodek imeli v dvorani Zadrúžnega doma svečano sejo, ki so ji prisostvovali številni domačini in predstavniki množičnih organizacij ter

»V Dekanih nič novega«

V vsej koprski občini beležimo prav lepe uspehe ob pripravah za konferenco osnovnih organizacij Socialistične zveze. Povsod so konferenice že bile; na njih so člani prav kritično in ustvarjalno pregledali delo svojih organizacij in njih uspehe.

Kritično pa je stanje v Dekanih. Na seji je sicer odbor sklenil, naj konferenca bo, vendar ni bilo nikogar, ki bi člane v vasi o tem obvestil. Prebivalci so vajeni velike propagande ob raznih prireditvah in zborovanjih, odbor pa se je baje zadovoljil le z malim listkom, ki so ga nekje nalepili. Da pa bi konferenca uspela, so se dogovorili, da jo izvedejo v soboto pred kino-predstavo. Ker pa v zimskem času ljudje kino-predstav zaradi nezakurjene dvorane ne obiskujejo, tudi to pot ni bilo ljudi. Na konferenci so bili ljudje, ki so večinoma imeli namen priti le v kino. Razumljivo je, da konferenca na ta način ne more uspeti. Če pa bi bili člani Socialistične zveze obveščeni osebno, ali na kak drug še boljši način, se odboru verjetno ne bi bilo treba posluževati take oblike. Če računamo, da je v Dekanih okrog 400 članov SZDL in nad 30 članov Zveze komunistov, se res sprašujemo, kaj ti delajo. Kdaj bodo ugotovili vzroke takega stanja in uredili svoje delo tako, kot že teče v mnogih malih vasi in zaselkih občine, kjer člani Socialistične zveze na konferencah dajejo predloge za izboljšanje organizacijskih problemov ter raznih komunalnih in kulturnih vprašanj na svojem področju.

Če bo v Dekanih teklo delo po tem tiru kot doslej, tamkaj še dolgo ne bo nič novega.

in uslužbence tovarne vezanih plošč in furnirjev »Javor«. Ta kredit bo sta investitorja vračala v obrokih skozi 20 let.

Dve stanovanjski zgradbi po šest stanovanj bodo gradile vojaške oblasti iz lastnih sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Eno stanovanje pa bo v zgradbi gozdarskega revirnega nadzorstva, ki jo bodo letos zgradili in si v njej uredili poslovne prostore.

Občinski svet za urbanizem je že dolobil zemljišča, na katerih bi zgradili nove stanovanjske hiše, treba bo le še urediti njihov odkup, ker so večinoma last privat-

nikov. Kaže, da bodo kupne pogodbe kmalu sklenjene.

Občinski ljudski odbor že ima izdelan gradbeni načrt, ki ga je potrdila revizijska komisija, in v kratkem bodo razpisali licitacijo za prevzem gradbenih del. Drugi investitorji pa so že naročili gradbene načrte, ki bodo kmalu izdelani.

V Pivki zaključujejo tudi priprave za gradnjo zdravstvenega doma. Idejni gradbeni načrt mora še proučiti okrajna gradbena inspekcija, nato pa bodo takoj začeli z deli, ker je že urejeno vprašanje zazidalnega prostora.

Klavrna bilanca

To so ugo ovili tudi na rednem letnem občnem zboru izolskega avtomoto društva. Lani niso skoraj ničesar napravili, kar je posledica nedelavnosti odborikov in neurejenih organizacijskih vprašanj. Blagajnik je odšel, pustil blagajno nezaključeno, predsednik pa tudi ni pokazal prizadevnosti, da bi energično odstranil vse napake dela v društvu. To je tem bolj žalostno, ker ima to društvo okrog 150 članov in sodi med številčno, dokaj močne. Imajo dva avtomobila, ki pa sta v neuporabnem stanju, in 26 članov, ki so lani položili teoretični izpit, pač ne more opraviti še praktičnega. V delu so pa imeli

tudi težave, ker niso uspeli dobiti podpore, ki so jo zaprosili pri občinskem ljudskem odboru. Sedaj pričakujejo, da jih bo finančno podprla Socialistična zveza v Izoli. Na občnem zboru so izvolili nov upravni odbor, staremu pa niso dali razrešnice za dobo treh mesecev, ker predvidevajo, da bo leta lahko v tem času uredil neresena vprašanja iz lanskoletnega poslovanja. Sklenili so tudi, da bodo v kratkem pobrali vso zaostalo članarino. Novi odbor je na občnem zboru obljubil, da bo poskrbel za popravilo enega avtomobila in takoj organiziral tečaj za voznike amaterje.

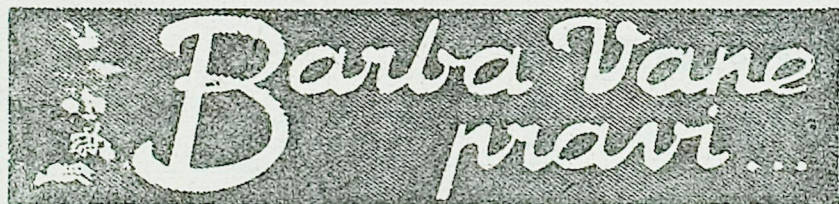
Knjigovodski tečaj v Ilirski Bistrici šepa

V Ilirski Bistrici imajo kar dva knjigovodska tečaja: nižje in višje stopnje. Vpisanih tečajnikov je bilo nad 25, vendar pa je zanimanje za tečaj zelo majhno. Tečajniki neredno obiskujejo predavanja, čeprav v času, ko bi morali biti na tečaju, nekateri tudi na delu niso. Gospodarske organizacije, ki tečaj financirajo, bi morale nekoliko več skrbni posvetiti vpisanim tečajnikom in kontrolirati, če se predavanj tudi res udeležujejo.

Kulturni dom je zapuščen

Na zadnjem zboru volivcev v Dolnji Košani so izvolili za novega predsednika krajevnega odbora Franca Slabnika, Rudija Skapina pa v šolski odbor. Odločili so se tudi za popravilo vaške poti in razpravljali o nedelavnosti domačega prosvetnega društva. Zato je tudi družbeno življenje v Dolnji Košani precej zamrlo, čeprav imajo lep kulturni dom, v katerem bi lahko vadile razne kulturno-prosvetne sekcije ter skupno z drugimi množičnimi organizacijami prirejale različne prireditve.

T. K.



Sesalci za prah sicer sodijo v gospodinjstvo in so potemtakem nekako izven mojega delokroga. Posebej še zato, ker moja Juca trdi, da je navadna meša mnogo učinkovitejša gospodinjstva priprava. Pravi, da z njo lahko izpraši še vse kaj drugega kot s sesalcem. Napisal pa bom vseeno nekaj o tem zaradi neke druge zadeve.

Kot veste, imamo tudi pri nas na Koprskem tovarno, ki izdeluje sesalce. Ko jih izdelajo, so vsi enaki in enakopravni. Nobenega ni, ki bi imel pravico dvigati glavo in vihati nos nad drugimi. Toda čaka jih dolga pot do potrošnika. Ko se tako prebijajo skozi trgovinske mreže, pa nimajo vsi enake sreče. Nekateri so takoj izgubljeni, saj jih prodajo le za nekaj borih odstotkov dražje, kakor so jih kupili. Zato pa se drugi bolj izkažejo. Le pogledajte jih, kako ponosno se šopirijo v koprskih izložbah. In ne po krivici, saj piše črno na belem, da so vredni kar 6000 dinarjev več kakor njihovi vrstniki v Ljubljani, čeprav so s marjico vsem rojstni kraj in se tudi drugače prav nič ne razlikujejo med seboj.

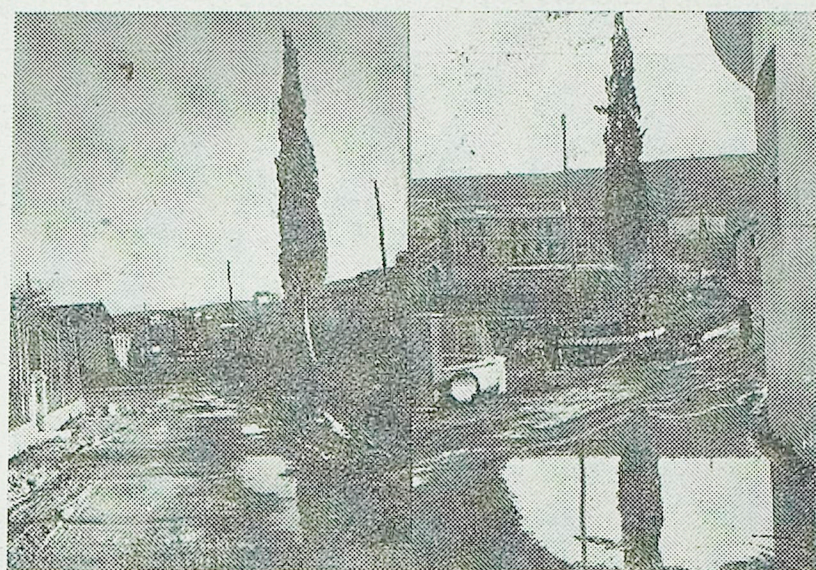
Te dni sem po dolgem času obiskal našo prijetno kavarno Ložo. Tam sem jim povedal, da je sicer zelo lepo, če si prizadevajo ustreči gostom, vendar naj nikar ne pre-

tiravajo. Poučil sem jih, da niti v najdražjih inozemskih kavarnah ne servirajo kave v našminkanih skodelicah. Čemu pri nas takšno razkošje, res ne vem.

V gostilni pri Stadionu sem zvedel, da iščejo več dobrih čelnarjev, ki bi v deževnih dnevih prevažali goste od ceste do gostišča. Za vzdrževanje tega brodovja bi prispevala tudi mestna komunala iz svojih sredstev, vendar le toliko časa, dokler ne bo kdo pogruntal kaj pametnejšega. To pa najbrž ne bo tako hitro.

V nedeljo je bil res lep dan. Kot nalašč za kratek sprehod. Zavil sem tja v Gažon in ni mi bilo žal. Razen tega, da sem lahko občudoval prebujajočo se naravo, sem imel priložnost slišati poučno predavanje o toplih gredah. Z njim mi je postregel strokovnjak, ki sedaj vedri na nekdanjem Babičevem posestvu. Mož je res iznajdljiv, saj je za tople grede uporabil kar nova hišna okna. Ogledal sem si to racionalizacijo in pripomnil, da bodo okenski okvirji segnili. »Kaj zato,« mi je rekel, »saj hiša ni moja.«

Na Mostičju pri Črnem Kalu so mi povedali, da so prebrali tisto, kar sem zadnjič napisal o prodajalnih kruha pri nas v Kopru. Prosili so me, naj napi-



Ne bo vam težko uganiti, da kaže slika našo »mestno« cesto, ki pelje ob Slavniku proti novemu koprskemu stanovanjskemu naselju v Smedeli. Komaj bi bilo, da bi se v deževnem vremenu stanovanjci s traktorjem vozili v Koper in domov. Kaže pa, da bo tudi to pereče vprašanje kmalu zadovoljivo rešeno za vse stanovalce v Smedeli, saj bodo letos predvidoma urejene tudi vse ceste in poti po novem semedelskem naselju.

Pisma uredništvu

Zakaj so avtobusne postaje?

Bilo je minuli teden v sredo, 13. t. m. Delam do dveh, nato pa hitim na avtobus. Zamudila sem Dekančana, ker je pač pred okenci na avtobusni postaji prevelika gneča. Sedla sem na avtobus, ki ob 14,30 pelje do Sv. Antona. Stanujem namreč v Škocjanu blizu Kmetijske šole. Sprevodnik me že pozna in sem ga prosila, naj kot ponavadi ustavi na pomožni postaji pri Kmetijski šoli. Obljubil mi je. Kako pa sem bila začudena in nazadnje jezna, ko je šofer Franc Klopčič kljub sprevodnikovu opozorilu vozil kar mimo Škocjana in zaustavil šele daleč pri gostilni nad Bertoki, tako da sem potem morala v dežju in po blatu hoditi daleč nazaj do doma. In tudi nekaj drugih potnikov je doletela ista usoda.

Nevljudni, da ne rečem drugače, postopek imenovanega šoferja je vzbudil burjo protestov v avtobusu tudi s strani drugih potnikov, ki so se nad takim odnosom močno zgražali. Takli uslužbenci avtobusnemu podjetju »Slavnik« prav gotovo ne delajo časti, čeprav podjetje za vsak tak njihov postopek ne more odgovarjati. Tega se zavedam, želim pa v svojem lastnem in v imenu vseh drugih prizadejati, da uprava podjetja pokliče imenovanega na odgovor in ga primerno pouči. Konec koncev nismo potniki tukaj zaradi avtobusa in njegovega osebja, marveč je naro-

be — od tega pa to osebje tudi živi in ima svoj zaslužek. Če bi se tega nekoliko bolj zavedal tudi šofer Franc Klopčič, bi prav gotovo rad in vljudno ustavil tudi na pomožni postaji, če potnik to zahteva. Saša Čopi

V PREMISLEK

pred začetkom turistične sezone

Ko sem te dni šla po Cankarjevi ulici, mi je udaril v nos nekakšen neznan duh po seču. Ozrla sem se okoli sebe in kmalu zagledala izvor: pod stopnicami zgradbe De Belli odprta latrina.

Zgradba De Belli v Cankarjevi ulici je celo zgodovinski spomenik — v njej pa tudi zgodovinsko poljsko stranišče, kot so ga poznali že naši najstarejši predniki. To stranišče uporabljajo delavci, zaposleni v tovarni motornih koles v Kopru. Ti delavci namreč stanujejo v zasilno prirejenih prostorih v stavbi.

V isti stavbi, prav v bližini omenjene provizorne pritlikline, ima svoje upravne prostore tudi Uprava za vodno gospodarstvo LRS, sekcija za Primorje. Neprijetni smrad iz stranišča pod okni prostorov, v katerih delajo uslužbenci omenjene uprave, je seveda pravi blagoslov zanje že zdaj, kaj pa bo šele poleti.

V interesu mesta, posebej pa še v tej stavbi nastanjenih ljudi, bo treba čimprej to stanje popraviti, saj nikakor ne gre, da bi sredi Kopra, ki se ponaša s tem, da je turistično in zgodovinsko mesto, še naprej trpeli take in podobne neprijetnosti, ki so lahko celo zdravju škodljive, našemu ugledu pa prav gotovo.

Z. S.

Iz Komna

V nedeljo, 17. t. m. je gostovalo pri nas Gledališče Slovenskega Primorja iz Kopra z Eftimijem komedijo »Clovek, ki je videl smrt«. Pisati kritiko dela, oceno nastopajočih? Ne!

Želim vam le izraziti misel in prošnjo nas vseh: Komen je osamljena vas, odmaknjena od prometnih zvez in glavne ceste. Zato je pri nas precej pusto in včasih že kar preveč vsakdanje.

Gostovanje Koprškega gledališča je dogodek, ki dvigne na noge ves Komen pa tudi njegovo bližnjo in daljnjo okolico. To niso le besede, ampak vam lahko navedem dokaz: prav v urah nedeljske predstave je bil napovedan javni ples v Gorjanskem. Znano je, kako rada, prerada pleše naša mladina in kljub temu je bila dvorana, kjer je bila plesna prireditev, prazna. Naša mladina je namreč uživala ob »Cloveku« v dvorani zadrúžnega doma v Komnu.

Rad bi povedal še nekaj, kar mi bodo koprski gledališčniki gotovo pritrdili — velika komenska dvorana je polna ob vsakem gostovanju gledališča. Zato mislim, da je upravičena naša prošnja in naša želja: Koprčani obiščite nas večkrat! Kadarkoli in čimbolj pogosto pridite, v Komnu boste vedno naleteli na hvalečne in zveste poslušalce.

—o. c.

Lepo pozdravljeni!

Vaš Vane.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

STRELSKI ŠPORT

ŠE NI NA PRAVEM MESTU

Nikakor ne moremo biti zadovoljni z ugotovitvami občnega zbora okrajnega Strelskega odbora v Kopru, ki je v nedeljo po temeljiti razpravi o stanju v strelskih družinah koprškega okraja ugotovil dvoje:

Prvič, da tako oblastni organi kot tudi vodstva podjetij in družbenih organizacij posvečajo premalo pozornosti delu strelskih družin in sekcij, in drugič, da je v njih vključeno vse premalo mlajših članov, posebno tistih, ki bi se lahko usposobili za dobre strelce in tudi za družbeno upravljanje v tej organizaciji.

Dejstvo, da občnemu zboru okrajnega strelskega odbora ni prisostvoval noben predstavnik oblastnih organov, političnih organizacij in gospodarskih podjetij, nehoti vsiljuje misel, da za to športno panogo, ki je za vzgojo državljanov velikega pomena, ni zanimanja. Morda je temu vzrok to, da okrajni odbor in odbori strelskih družin v občinah koprškega okraja, ki jih je 11, doslej niso znali vzbuditi zanimanja na pristojnih mestih, da bi jim dali potrebno materialno osnovo.

V koprskem okraju je 11 strelskih družin, ki imajo 31 sekcij. Članov je nad 1500, članic le 63, mladincev in mladink 170 in 94 pionirjev. Najaktivnejši so člani strelske družine v Izoli. K temu je v znatni meri pripomogla pomoč ObLO, družbenih organizacij in podjetij, ki so jim omogočila nabavo strelnega orožja ter drugih rekvizitov ter tudi ureditev lastnega strelskega doma. Med najslabšimi strelskimi družinami pa je strelska družina v Piranu, ki dosele kljub objektivnim možnostim ni pokazala nobenih uspehov dela. Vsa društva so se v preteklem letu udeleževala društvenih, meddruštvenih, okrajnih, pa celo republiških tekmovanj. Svojo dejavnost

nost pa bi lahko še bolj razvila, če bi imela na razpolago večje število pušk in če bi imela boljše prostore za vaje.

Na občnem zboru so delegati strelskih družin koprškega okraja predlagali, da bi vsi člani te organizacije skušali doseči pri delovnih kolektivih in njihovih upravnih odborih, svetih ter vodstvih podjetij večje razumevanje za nabavo rekvizitov za strelske družine. Zahteva, da bi se povečalo članstvo te organizacije, je namreč nujno zvezana z zahtevo po po-

večanju števila strelnega orožja in po izboljšanju strelišč.

Med sklepi občnega zbora okrajnega strelskega odbora, ki bo moral v prihodnji poslovni dobi temeljiteje zagrabiti za delo, je bil najvažnejši ta, da se bo osnoval za gornje področje našega okraja pododbor okrajnega strelskega odbora, predvsem zato, ker delo v postojnski, pivški, ilirsko-bistriški in delno divaški občini zahteva drugačne prijeme kot v obalnem področju.

Ob zaključku občnega zbora so izvolili za predsednika okrajnega strelskega odbora Draga Čihaka, 16-članski upravni odbor, nadzorni odbor in disciplinsko sodišče.



Med navdušenimi pristaši strelskega športa so tudi mladinke. Lani je ženska ekipa, ki jo kaže naša slika, zasedla na okrajnem tekmovanju I. mesto v streljanju z zračno puško

NAMIZNI TENIS

Primorska ima dobre, vendar nerutinizirane igralce

V nedeljo je bilo v Mariboru polfinalno republiško prvenstvo v namiznem tenisu, ki sta se ga udeležila tudi najboljša primorska kluba Koper in Nova Gorica. Na turnirju je sodelovalo dvanajst ekip, v finale pa so se plasirali Fužinar (Ravne), Ilirija (Ljubljana) in Kovinar (Maribor). Prvi nastop primorskih igralcev v družbi najboljših slovenskih ekip se je končal neuspešno. Medtem ko so Koprčani osvojili edini točki z zmago nad Novo Gorico in se uvrstili na deveto mesto (pred Skofjo Loko in hrastniškim Kemičarjem z istim številom točk), so običajni Novogoričani na zadnjem mestu brez zmage.

Neuspeh primorskih moštev opravičuje delno dejstvo, da so nastopili nekompletni, medtem ko so druga moštva prišla na turnir v najboljših postavah. Koprčani pa so razen tega dopotovali v Maribor ob dveh ponoči, torej nekaj ur pred začetkom turnirja. Glavni

razlog neuspeha pa je seveda v pomanjkanju rutine in kondicije. Med primorskimi igralci sta se najbolj odlikovala Stadin (Koper) in Kosovel (Nova Gorica). Prvi je med drugim zabeležil zmago nad enim od najboljših slovenskih podzveznih igralcev Šternom iz Maribora, ki je imel razen Sedeja (Maribor) največ zmag na turnirju. Tudi Kosovel je od novembraškega prvenstva Primorske v Novi Gorici precej napredoval in je med drugim v srečanju s Koprkom premagal najboljša koprška igralca Stadina in Vesela.

Polfinalno prvenstvo v Mariboru je pokazalo, da so primorski igralci kljub neuspehu le dosegli precejšen napredek in se močno približali republiškemu povprečju. Za nadaljnji napredek pa bo predvsem potrebno več srečanj s kvalitetnimi moštvoma Slovenije.

V soboto, 2. marca 1957 zvečer

VII. PLANINSKI PLES

v vseh prostorih Gledališča Slovenskega Primorja v Kopru.

Obvestila

JEŽ Miro, urar v Kopru obvešča, da ni plačnik morebitnih davkov, ki bi jih napravila v njegovem imenu ali v imenu otroka v času od danes dalje njegova žena JEŽ Julka, Koper.

V soboto so našli v Skofijah moško zapesno uro. Lastnik naj jo dvigne na postaji Ljudske milice v Skofijah.

MALI OGLASI

PRODAM harmoniko na 12 basov s kovčkom za din 9.000.— in razne slike (olje). Naslov v upravljalni listi.

V SLUŽBO sprejemam žensko srednjih let za gospodinjska dela. Nastop službe v mesecu marcu. Pogoj ugodni. Ob morju (Koper). Ponudbe pošljite na upravo Slovenskega Primorja.

POSESTNIK z 20.000 m² zemlje in kmetičke hiše želi poznanstva z žensko, lahko tudi vdovo, staro od 45 do 55 let. Naslov dobite v upravi Slovenskega Primorja.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ ZAKLJUČEN

Jutri bomo zaključili naš noveletni nagradni natečaj za pridobivanje naročnikov za »Slovenski Jadran«. Lahko trdimo, da smo zadovoljni z njegovimi rezultati, saj smo dobili precej novih naročnikov. Nekateri nabiralci naročnikov so se zelo dobro odrezali in jih ni malo, ki lahko nestrno pričakujejo, komu bo žreb dodelil razpisane nagrade.

Žrebanje bo javno, jutri, v soboto 23. februarja ob 17. uri v prostorih naše uprave v Kopru, Kidričeva 26 I. Vabimo naročnike in nabiralce, da mu prisostvujejo.

Uprava Slovenskega Primorja

§ ZA NAMEČEK

V četrtek, 14. februarja, sta prišla s slabimi nameni preko bloka Fernetic s propustnicami za malobojni promet v Sežano 19-letni brezposelni zidar Albino Milčevič iz Gropade pri Trstu in njegov 23-letni prav tako brezposelni sovaščan Federico Calzi. Iskala sta ugodne prilagoditve, da bi se okoristila na tuj račun. Kaj kmalu, bilo je proti večeru, je opazil Albino Milčevič pred gostilno »Trst« nezavarovano kolo Bojana Abrama in se ga prilastil. Pri tatvini mu je pomagal Calzi. Ni pa imel sreče. Če sto metrov od kraja tatvine so ga ujeli in ga pripili. Po krajši preiskavi so Milčeviča pridržali v priporu ter ga prijavili sodnim oblastem. Calzi pa so spustili na svobodo. K tatvini ju je napotila brezposelnost.

V zadnjih desetih dneh sta bile v našem okraju dve vlomni tatvini, obe pa na področju izolske občine. Neznane mu storilcu se je zahotelo klobas in vina Franca Bartola iz Kavarije. Vlomil je v njegovo stanovanje in mu odnesel za okrog 3000 dinarjev vrednosti živil. Zaenkrat pa tudi še niso izsledili vlomilca, ki je vdrl v stanovanje Zore Rakar v Izoli in jo oškodoval za 8200 din.

Najbolj podlež so vsekakor tatvine na pokopališčih. So nekateri tatovi moralno tako pokvarjeni, da se lotijo tudi pokopaliških naprav. Tak primer se je zgodil v noči med 11. in 12. februarjem v Piranu. Tat, ki so mu že na sledi, je na piranskem pokopališču ukradel 3 m dolgo medenino verigo in križ, last občine, v vrednosti 30.000 dinarjev.

Razen teh večjih, še ne popolnoma izsledenih tatvin, pa je bilo pretekli teden tudi nekaj manjših. Tako je bil E. R. ponovno zasaden pri tatvini. Prejšnji četrtek je ukradel pred gostilno »Na križišču« v Rižani Marjanu Jurinčiču dvokolo. Bil pa je kmalu prijet in ponovno prijavljen zaradi kaznivga dejanja javnemu tožilstvu, ki že obravnava prijavo proti njemu zaradi tatvine poljskih pridelkov.

V Piranu pa so izsledili v osebi G. R. zbirateljico prtov, kozarcev in pribora last gostišča »Delfin« v Pi-

Tedenska prometna kronika

Hitra vožnja in nepredvidnost voznika osebnega avtomobila Geodetskega zavoda iz Kopra Antona Filipčiča sta bila vzrok prometni nesreči pri kamnolomu v Črnom Kalu. V petek, 8. februarja popoldne se je namreč sofer Filipčič z avtomobilom zaletel od zadaj v avtobus, ki je stal na cesti. Pri trčenju je nek potnik osebnega avtomobila dobil laže poškodbe, na avtomobilu pa cenijo okrog 250.000 dinarjev škode.

Istega dne je 16-letni Miroslav Prinčič vozil po cesti JLA v Piranu in se ni hotel umakniti avtomobilu, ki je pripeljal za njim. Sofer Maks Jerlah je skušal preprečiti nesrečo s tem, da je močno zavrl, vendar pa je kljub temu zadnji del avtomobila podrl nepredvidnega kolesarja. Nesreče je kriv tudi Maks Jerlah, ker ni upošteval prometnih znakov in je vozil s preveliko hitrostjo.

V nedeljo popoldne je na križišču cest Koper-Skofije-Ankaran izsiljeval prednost vožnje, kljub temu, da je ni imel, Jože Fajfar iz Kranja, ki je pripeljal iz Ankaran z osebnim avtomobilom v smeri Kopra. V istem trenutku pa je pripeljal z motorjem na križišču iz Skofij Tržičan Karel Križman. Prišlo je le do manjših prask, škoda na vozilih pa znaša okrog 12.000 dinarjev.

V eni izmed preteklih noči se je nekemu neznanu zelo mudilo v Izoli. Prilastil si je motorno kolo podjetja TOMOS, ki je stalo v prehodu Novega bloka v Kopru. Na ostrem ovinku pred izolskim pokopališčem pa je zavozil čez cesto na obalo, padel verjetno v loku starih metrov dva metra globoko, pustil na kraju nesreče poškodovano motorno kolo in izginil. Kaže, da se je pri tem padcu, zaenkrat še neznani vozač, ki pa so mu že na sledi, laže poškodoval. Na vozilu je okrog 25.000 din škode.

V ponedeljek proti večeru pa je pri Zustrni zavozil čez cesto in padel okrog 1,90 m globoko na skale kolesar Pero Glavač iz Izole. Vzrok: vinjenost.

Požar v Stari vasi

Pretekli torek zvečer je izbruhnil požar v stanovanjskem poslopju Andreja Pavloviča v Stari vasi 11 pri Postojni. Vzrok požara je bil slabo grajen dimnik, ki se je vnel. Zgoreli sta streha in podstrešje. Škodo cenijo na okrog 400.000 dinarjev.

V našem okraju so pogosti dimniški požari kot posledica slabih dimnikov v starih hišah. So primeri, ko so v dimnike vzdani strešni tramovi, ki se kaj radi vnamejo. Zato naj lastniki in upravitelji hiš pregledajo dimniške naprave in naj odstranijo vse nedostatke, ki bi lahko povzročile večje ali manjše požare.

ranu. To njeno zbirko gostinskega inventarja so ocenili na 22.000 din. V kratkem pa se bo moral zagovarjati B. K. z Izole, ker je v vinjenem stanju med prepričljivo laže poškodoval C. S.-a.

Gledališče SLOV. PRIMORJA

CETRTEK, 21. februarja, ob 20. uri — T. Williams: Steklina menažerija. Predstava v krogu. Red C in izven. PETEK, 22. februarja, ob 15. uri — T. Williams: Steklina menažerija. Predstava v krogu. Red mladinski in izven.

SOBOTA, 23. februarja ob 20. uri — V. Eftimiu: Clovek, ki je videl smrt. Predstava v Divači.

NEDELJA, 24. februarja ob 15. uri — V. Eftimiu: Clovek, ki je videl smrt. Predstava v Pivki.

PONEDELJEK, 25. februarja ob 20. uri — V. Eftimiu: Clovek, ki je videl smrt. Predstava v Postojni.

TOREK, 26. februarja ob 20. uri — V. Eftimiu: Clovek, ki je videl smrt. Predstava v Ilirski Bistrici.

Kino

KOPER: 22., 23. in 24. februarja ameriški barvni film PESMI ZLATEGA ZAPADA, 25. in 26. februarja jugoslovanski film OBLEGANJE, 27. in 28. februarja mehiški film MEHIKA V PESMI.

IZOLA: 22. februarja češki barvni film POT V PRAZGOVINO, 23. in 24. februarja ameriški barvni film LEDENI PEKEL, 25. in 26. februarja mehiški film MEHIKA V PESMI, 27. in 28. februarja sovjetski barvni film OBAD.

SECOVLJE: 23. februarja ameriški barvni film UKROČENA TRMOGLAVKA, 24. februarja ameriški film MOC OROŽJA.

PIRAN: 22. februarja italijanski film ON IZ SANJ, 23. in 24. februarja mehiški film MEHIKA V PESMI, 25. februarja italijanski film ON IZ SANJ, 26. in 27. februarja ameriški barvni film PESMI ZLATEGA ZAPADA, 28. februarja jugoslovanski film OBLEGANJE.

DEKANI: 23. februarja ameriški film MAKAO, 24. februarja italijanski film ON IZ SANJ.

SKOFIJE: 23. februarja italijanski film ON IZ SANJ, 24. februarja ameriški barvni film UKROČENA TRMOGLAVKA, 27. februarja jugoslovanski film OBLEGANJE.

SMARJE: 23. februarja ameriški film MOC OROŽJA, 24. februarja švedski film ZARADI MOJE LJUBEZNI.

POSTOJNA: 22., 23. in 24. februarja ameriški film SELINA, 26. in 27. februarja češki film KAVARNA V GLAVNI ULICI.

Radio KOPER

NEDELJA, 24. februarja 8.00 Jutranji koledar in objave — 8.10 Kmetijska oddaja — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Za prijetno popoldne — 15.30 Z mikrofonom po Primorski: Klinika ob morju.

PONEDELJEK, 25. februarja 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Petnajst minut ponedeljkovih popevk — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sportni pregled — 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki... — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Igrajo zadovoljni Kranjci.

TOREK, 26. februarja 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Ritmi in pevci od tu in tam — 14.10 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturno življenje na Primorskem: Goriško gledališče v drugem delu sezone — 14.40 Planinski oktet poje slovenske ljubljenske pesmi — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Za dobro voljo

SREDA, 27. februarja 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Filmska glasba — 14.00 Tisoč in en takt... (pisani spored solistične in orkestralne glasbe) — 14.30 Beleške radijskega reporterja — 14.40 Vedre melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Zenski in tamburaški zbor iz Pakraca.

CETRTEK, 28. februarja 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Glasba po željah — 14.30 Plesi iz oper — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pesmi Davorina Jenka.

PETEK, 1. marca 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Filmska glasba — 14.00 Tisoč in en takt... (pisani spored solistične in orkestralne glasbe) — 14.30 Beleške radijskega reporterja — 14.40 Vedre melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Zenski in tamburaški zbor iz Pakraca.

Strelstvo

PRIPRAVE

ZA REPUBLIŠKO PRVENSTVO V IZOLI

Na Primorskem so se začela izbirna tekmovanja za republiško prvenstvo v streljanju z zračno puško za Zlato puščico. Pravico do udeležbe na tekmovanju imajo tisti strelci, ki so v drugem kolu tekmovanja v domačih strelskih družinah dosegli vsaj 240 od 300 možnih krogov. Tekmovali bodo po sistemu 30 strelcev in 5 poskusnih, to je, v času 30 minut.

OKRAJNO

STRELSKO TEKMOVANJE

V nedeljo, 24. februarja, bo ob 9. uri v Strelskem domu v Izoli okrajno tekmovanje z zračno puško za »Zlato puščico«. Pravico do udeležbe na tekmovanju imajo tisti strelci, ki so v drugem kolu tekmovanja v domačih strelskih družinah dosegli vsaj 240 od 300 možnih krogov. Tekmovali bodo po sistemu 30 strelcev in 5 poskusnih, to je, v času 30 minut.

Mali rokomet

PIRAN — PORTOROŽ 9:9

V nedeljo je rokometni klub v Piranu organiziral turnir v malem rokometu, na katerega je povabil tudi moštvi Kopra in Portoroža. Zal pa so Koprčani zaradi pomanjkanja treninga odpovedali udeležbo in razočarali številne gledalce, ki so nekako že po tradiciji pričakovali ogorčeno borbo med Piranom in Koprkom. Vsekakor moramo ob tej priložnosti znova ugotoviti žalostno dejstvo, da je od ustanovitve rokometnega kluba v Kopru ta panoga precej nazadovala.

Tekma med Portorožem in Piranom je bila kljub temu, da smo šele na začetku sezone, zelo zanimiva. Portorož je še pet minut pred koncem vodil z 9:5, nato pa je Piranu uspelo s skrajnimi napori izenačiti. Portorož sta okrepila dva igralca Kopra in Bujčan.

Nogomet

KOPER : KRIM 3:2

V nedeljo popoldne so Koprčani zabeležili pomembno zmago nad enim od najboljših moštev prve slovenske lige, ljubljanskim Krimom. Tekma se je zaključila z rezultatom 3:2 (0:1). Medtem ko je bila v prvem polčasu igra enakovredna, so domačini v drugem polčasu prevzeli pobudo v svoje roke in z zrelimi akcijami trkrat pretresli nasprotnikovo mrežo (Vatovec, Gombač in Poljšak). Nedeljsko srečanje je pokazalo, da se je Koper dobro pripravil na bližnje tekmovanje v primorski podzvezi in da namerava resno poseči v borbo za prva mesta.

Pred okrog 1000 gledalci je dobro sodil Jenko.

ODRED : NOVA GORICA

8:1

V okviru priprav za spomladansko prvenstvo v prvi slovenski ligi je Nova Gorica povabila v nedeljo ljubljanski Odred, ki pa je bil zanj, kot kaže rezultat, predr oreh. Tekma je bila nezanemljiva, saj je bil Odred popoln gospodar na igrišču in bi lahko ob večji učinkovitosti napada dosegel dvoštevlično zmago. Za goste so bili uspešni Virant 4, Cuban 2 ter Zdravkovič in Halilagič, za domačine pa je dal častni gol Bajt.

Varuh reklamnih strokovnjakov

V Vatikanu so pred kratkim proglasili Sv. Bernarda za zaščitnika vseh tistih, ki se ukvarjajo z reklamo. Tako ima zdaj tudi ta dejavnost svojega zastopnika pri najvišji instanci. To samo po sebi sicer ni posebno zanimivo, zato raje pogledimo,



Podzemeljski fotograf. To napravo si je omislil neki italijanski znanstvenik, ki raziskuje stare grobove. Odkopavanje je namreč zamudno in zvezano s stroški. Razen tega nihče ne more naprej vedeti, če so v grobu predmeti, zaradi katerih bi se to delo izplačalo. Z novim aparatom pa tega ni težko ugotoviti.

CIGARETE IZ PREDZGODOVINSKE DOBE

V Evropi so spoznali tobak razmeroma zelo pozno. Prinesli so ga iz prekomorskih dežel šele v 16. stoletju, nato pa se je hitro razširil. Njegova domovina je pravzaprav Južna in Srednja Amerika, kjer so poznali ta užitek že pred tisočletji. To potrjuje najnovejša odkritja nekega kanadskega profesorja, ki je našel v Mehiki 8.000 let staro cigareto — kratko cevko neke vrste trsa, napolnjeno s tobakom. Ta predzgodovinska cigareta ima tudi filter, ki je narejen iz svaljka volne.

zakaj ima prav ta svetnik najboljše kvalifikacije za takšno funkcijo. Izkazalo se je, da je bil sv. Bernard goreč pridigar. Poseben uspeh je dosegel s svojimi pridigami proti kvartanju. Spreobrnil je skoraj vse kvartopirce daleč naokrog, tako da je zaradi tega propadla tovarna igralnih kart. Tovarnar mu je to potožil in svetnik se ga je usmilil. Rekel mu je, naj na svoje karte natisne sveti znak IHS. Obenem je pojasnil kvartopircem, da s takšnimi kartami lahko igrajo, ker pri tem mislijo na boga. Tovarna je spet vzcvetela in z njo tudi dohodki, ki jih je tovarnar bratsko delil s sveto Cerkvijo. Boljšega šefa reklame bi res težko našli.



Kamioni na tračnicah. Za prevoz hitro pokvarljivega blaga, predvsem sadja in zelenjave so v ZDA zgradili posebno progo, po kateri vozijo namesto navadnih železniških vlakov težki kamioni, ki imajo vsak po več prikolic. Ta kombinacija cestnega in železniškega prometa ima to prednost, da kamioni niso vezani le na progo, kar omogoča dostavo blaga neposredno na kraj, kamor je namenjeno, brez kakršnegakoli prekladanja na postajah

Žepni avtomobil

Medtem ko Američani še vedno vztrajajo pri velikih avtomobilih, se povsod drugod po svetu opaža težnja po majhnih modelih, ki sicer niso tako udobni, zato pa imajo druge prednosti: majhno potrošnjo goriva, nizko ceno in lahko rešljivo vprašanje garažiranja. Takih avtomobilčkov izdelajo mnogo zlasti v državah, kjer morajo varčevati z gorivom. Zato ni čudno, če jih je vse polno na primer v Italiji, ki najbrž prednjači v tovrstni industriji. Izdelujejo pa jih tudi dru-

god. Nedavno je neka angleška tovarna predstavila svoj najnovejši model takega avtomobila.

SKORAJ DVA MILIJONA

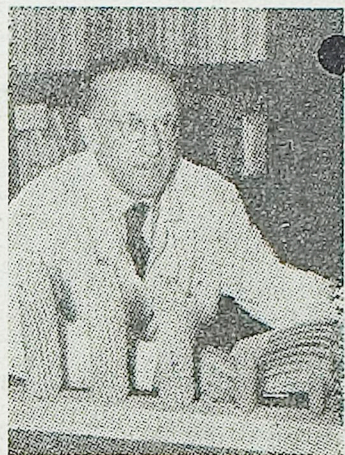
Avtomobilska družba Ford je v preteklem letu izdelala v svojih tovarnah 1.936.857 avtomobilov vseh vrst. Po poročilu, ki ga je njena uprava objavila pred kratkim, je imela družba lansko leto 236 milijonov dolarjev čistega dobička.



Pred nekaj meseci se je kirurgom prvič v zgodovini posrečilo ločiti siamska dvojčka z zračenima hrbtnicama. Oba otroka sta težko operacijo preživela in se zdaj popolnoma normalno razvijata

ZRAČNI VLAČILEC

Angleški letalski strokovnjaki proučujejo možnost gradnje velikega atomskega letala-vlačilca, ki bi ga uporabljali za vleko manjših letal na dolgih progah. Letalo remorker bi bilo vedno v zraku, dokler bi ne bilo treba zamenjati goriva v atomskem reaktorju. Letalo bi na določeni progi in »nabiralo« manjša potniška in tovarna letala. Ta bi se dvignila s svojimi motorji in se navezala na zračni remorker, ki bi jih povlekel, kamor bi bila namenjena. Tam bi se odvezala in se spustila na zemljo. Tako bi lahko preletela ocean celo najmanjša letala. Projekt je zapeljiv tudi zaradi velikega prihranka na gorivu.



Razvoj koroze od prvobitnih podvrst do danes. Z odbiranjem in križanjem se je posrečilo človeku vzgojiti korožo, ki jo danes poznamo. Ta daje desetkrat in večkrat celo dvajsetkrat toliko zrnja kot včasih in je zato postala ena izmed najvažnejših plemenitih kultur. Znanstveniki pa sodijo, da se razvoj ne bo ustavil tu

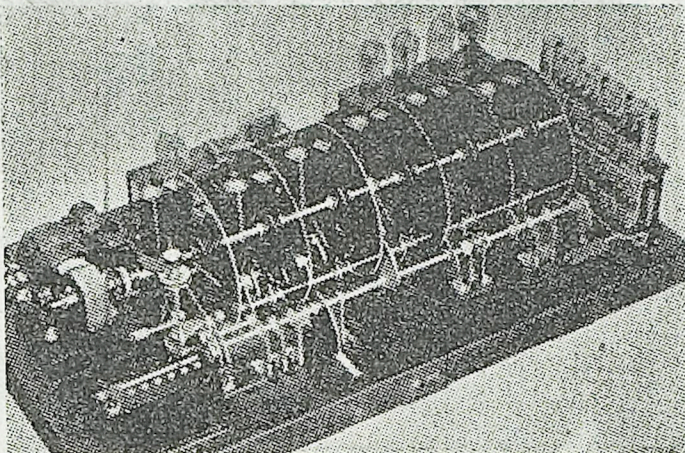
Za dobro voljo



— Žal mi je, ljubček, moja žena je bila hitrejša...



— Nikar ne trepetajte, saj se je celo zdravnik pomiril, čeprav je to njegova prva operacija!



Skoraj v vseh večjih mestih imajo pri telefonski centrali tako imenovano govorečo uro. Ta v kratkih presledkih avtomatično napoveduje točen čas. Telefonskemu naročniku ni treba drugega kot zavrteti določeno številko na svojem aparatu. Za vse drugo poskrbi priprava, ki jo vidimo na naši sliki

Nov hladilnik

Sovjetski konstruktorji so izdelali nov hladilnik za gospodinjstvo. Razlikuje se od dosedanjih hladilnikov po

za gospodinjstvo

tem, da nima nikakršnih gibljivih delov. Postopek hlajenja temelji na znani teoriji segrevanja spojev dveh električnih prevodnikov, ko po njih teče električni tok v eni smeri, in hlajenja istih, ko se smer menja. V novem hladilniku lahko znižajo temperaturo do 15 stopinj Celzija pod ničlo.

FRANCOZI IN ALKOHOL

Znano je, da je Francija glede potrošnje alkoholnih pijač na prvem mestu na svetu. Francozi namreč zapijejo vsako leto približno 10 odstotkov vsega narodnega dohodka. Izračunali so, da popije povprečno vsak Francoz 22 litrov čistega alkohola letno.

ERNEST HEMINGWAY:

Slove od orožja

41

POSLOVENIL RADO BORDON

»Ali ti ni bolj všeč, če sva sama?«
»Da,« sem odvrnil.
»Ko so bili vsi tu, sem se počutila hudo osamljeno.«
»Čudovito je tu,« sem rekel.
»Da. Prav lepe dirke so to.«
»Zares lepe so.«
»Nikar si zastran mene ne prikrajšaj zadovoljstva, dragi. Če boš le želel, se koj umaknem.«
»Ne,« sem dejal. »Kar tu bova ostala in pila. Potem bova šla dol in se postavila poleg jarka z vodo, da bova lahko gledala dirke z zaprekami.«
»Zelo si dober z mano,« je rekla.
Nekaj časa sva bila sama, potem pa sva si spet zazelela, da bi bila z drugimi.
Bilo nama je prav lepo.

V septembru so prišle prve hladne noči, potem so postali hladni tudi dnevi in listje na drevju je začelo spreminjati barvo. Zavedli smo se, da je poletja konec.

Boji ne fronti so potekali prav slabo in Italijani niso mogli zavzeti Sv. Gabrijele. Boji na planoti Banjšici so bili končani, proti koncu meseca pa se je tudi bitka za Sv. Gabriel bližala koncu. Nikakor ga niso mogli zavzeti.

Ettore se je vrnil na fronto. Konje so odpravili v Rim in konjskih dirk ni bilo več. Tudi Crowell je odšel v Rim, od koder so ga poslali v Ameriko.

V mestu je dvakrat prišlo do demonstracij proti vojni, v Torinu pa do hudih nemirov. Neki britanski major mi je v klubu dejal, da so Italijani izgubili na planoti Banjšici in na Sv. Gabrijele kakih sto petdeset tisoč mož. Rekel mi je tudi, da so razen tega izgubili na Krasu kakih štirideset tisoč ljudi. Pila sva, on pa mi je pripovedoval. To leto je z boji opravljeno, mi je dejal, in Italijani so napravili večji grizljaj, kot ga morejo prebaviti. Menil je, da poteka ofenziva v Flandriji prav slabo. Če bodo še naprej pobijali ljudi kakor minulo jesen, bodo zavezniki prihodnje leto pošteno nadsrali. Prav vsi smo nadsrali, je rekel, toda dokler tega ne vemo, je kar v redu.

Vsi smo nadsrali. Stvar je pač v tem, da si tega nočemo priznati. Tista država, ki bo poslednja spoznala, da je nadsrala, bo dobila vojno.

Naročila sva še pijače. Ali sem v katerem štabu? Ne. On da je.

Vse skupaj da je ena sama prevara.

Sedela sva sama v klubu na eni izmed velikih z usnjem prevlečenih zof. Nosil je škornje iz bleščečega temnega usnja. Bili so prav lepi škornji. Dejaj je, da je vse skupaj ena sama prevara. Mislijo pač samo na divizije in na človeške množice. Nenehno govorijo o divizijah, ko pa jih dobio, je vse, kar znajo, da jih pobijejo. Prav vsi so nadsrali. Nemci kar naprej zmagujejo. Zaboga, to so soldati! Tudi nekdanji Huni so bili soldati. Toda tudi oni so nadsrali. Vsi smo nadsrali.

Vprašal sem ga, kaj meni o Rusiji. Tudi Rusi so že nadsrali, je rekel. Kmalu bom spoznal, da so nadsrali. Avstrijci so prav tako na tleh. Če bi dobili kaj divizij Hunov, bi se lahko še nekako izvele. Ali morda misli, da bodo to jesen spet navalili? Seveda bodo navalili. Italijani so na tleh. Vsi vedo, da so na tleh. Stari Hun se bo spustil v Trentino in bo preseljal železniško progo, ki pelje v Vicenza — in kaj bo potem z Italijani? To so bili poskusili že leta šestnajstega, sem rekel. Toda ne z Nemci. Da, sem dejal. Toda zdaj verjetno ne bodo storili tega, je rekel. To bi bilo preveč preprosto. Poskusili bodo nekaj zamotanega in bodo pri tem

pošteno nadsrali. Moram iti, sem dejal. Moram nazaj v bolnišnico.

»Na svidenje,« je rekel. Potem pa je živahno dejal: »Želim vam vso srečo!«

Med njegovim svetovlajanskim pesimizmom in osebno vedrino je bilo veliko nasprotje.

Spotoma sem se ustavil v brivnici, se dal obriti in se potem vrnil v bolnišnico. Z mojo nogo je šlo kar dobro, kakor da je že precej časa v redu. Tri dni poprej sem bil na pregledu. Opraviti bi bil moral še nekaj kur, preden bi bilo moje zdravljenje v Ospedale Maggiore končano, in hodil sem po stranski ulici, prizadevač si, da ne bi šepal.

Pod arkado je neki starec izrezoval obrise obrazov profila. Ustavil sem se in ga začel opazovati.

Dve dekleti sta pozirali, on pa je hkrati izrezoval njun profil; gledal ju je, zelo hitro izrezoval in pri tem držal glavo postrani. Dekleti sta se hehetali. Preden je profila prilepil na bel papir, mi ju je pokazal, potem pa ju je podal dekletoma.

»Lepi sta,« je rekel. »Kako pa z vami, tenente?«

Dekleti sta dalje opazovali svoja profila in se smejala. Bili sta prikupni dekleti. Ena izmed njiju je delala v gostilni nasproti bolnišnice.

»Prav,« sem dejal.

»Smemite čepico.«

»Ne. Pač pa z njo.«

»Ne bo tako lepo,« je rekel starec. »Toda,« je dodal z vedrim nasmehom, »zato pa bo bolj vojaško.«

Izrezoval je črni papir, potem razdvojil obe plasti, prilepil profila na lepenko in mi ju pomolil.

»Koliko?«

»Že prav.« Zamahnil je z roko. »Napravil sem ju pač kar tako.«

»Izvolite.« Potegnil sem iz žepa nekaj drobiža. »Za kozarček pijače.«

»Nikakor ne. To sem napravil zgolj iz prijaznosti. Podarite ga svojemu dekletu.«